

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest. IV. Egyetem-utca 4 sz.

A tüzekokról.

Irta: Némethy Ferencz csendőrszázados.

I.

A „Tűzrendészet” című könyv első fejezetében a tüzek keletkezési oka ugyan elég részletesen van leírva, miután azonban a tüzesetek felderítésének egyik lényeges kelleke a tüzek megállapítása, nem lehet ezen kérdéssel elég behatóan foglalkozni s ezért iparkodni fogok azt az alábbiakban más oldalról is megvilágítani.

A tüzokot eddigelé többnyire az elégett tárgyak égési állapota után törekedtek megállapítani, bolott — nézetem szerint — az égés előtti viszonylatokra és eseményekre is súlyt kellene helyezni és ezt a tanuvallomásoknál nyomatékosan kifejezésre is juttatni.

A tüzok megállapítása époly fontos, mint maga az oltás.

Ezen állítás talán sok előtt tulzottnak tünik fel, tényleg azonban az nagyon is reális és indokolt.

Valamint ugyanis a lelkiismeretes orvos a beteget először a baj megismerésére vezető okok felől kérdezi ki, a betegség tüneteit behatóan megvizsgálja és csak akkor írja elő annak orvoslására szolgáló szereket, adja meg a szükséges utasításokat miként viselkedjék a beteg, hogy a betegség visszatérését megakadályozza, épügy sok esetben a tüzok megállapítása egyenértékű a tűzveszélytől való megóvással és a tüz kitörésének elbáritásával.

A tüzok megállapítása felette nehéz.

Tüzek többnyire váratlanul, rögtönösen kelotkeznek, meglepik az embereket s oly időben törnek ki, midőn mindenki távol van a helyszínetől, vagy midőn az emberek a napi fáradalmak elviselése után pihenni tértek. Hozzájárul ebbesz, hogy a tüz kiütésének helye akárhányszor teljesen ki van égve, szét van rombolva és a tüz, mely falánkon emészt fel mindent, kelotkezése felől mitsem árul el, valamint nem ad felvilágosítást az éj oltalma alatt esendben lefolyt eseményekről.

Maguk a szemtanuk rendszerint csak a tüz kiütése után közvetlenül történetekről tudnak felvilágosítást adni, de még oz esetben is a tűzkiütés belyére, időjére és módjára vonatkozó vallomásaik bomlokegyonest ellentétben állanak. És ezen nincs mit csudálkoznunk, ha

tekintetbe vesszük, bogy csak kevés egyénnek adatott meg — főleg az izgalom perceiben — a látottakat és észlelteket helyesen felfogni és emlékülben meg is tartani.

Mit az egyik tanu pislogó fénynek, azt egy másik már lobogó tűznek nézi; szürke gözből vastag füstgomoly leesz; a tüz visszfénye némely ember képzeletében lángtengerré növi ki magát és így tovább.

Ezen ellentmondások és a különféle felfogások a sokszor váltakozó égési jelenségekre vezethetők vissza, mert egy hirtelenül támadt tüz oly esemény, mely az embert erősen befolyásolja és különben helyes észlelő képességét megtéveszti.

Gyakorlati tapasztalatból eredő tény, bogy az érdektelen és távolabbi helyről szemlélő tanuk kijelentései és ítéletei sokkalta értékesebbek és világosabbak, mint a kárvallottaké vagy a bázban lakóké.

Nagyon nehéz különféle tanuktól egybehangzó és helyes vallomásokat nyerni; sajnos azonban, hogy ez a tüzok megállapításánál nem képezi még az egyedüli nebézséget.

A tüzok már az égés kezdetén is akár a tüz, akár tárgyak leesése, falak beomlása stb. által megsemmisülhetett, mi által majdnem lehetetlenné válik, bogy a tüz keletkezésének pontos helyét: a tűzforrást megtaláljuk és biztosan meghatározzuk, pedig ezen hely a legnagyobb jelentőséggel bír, mert ekkor már sokfélekép következtetünk, minő körülmények működtek közre a tüz kelotkezésénél, esetleg minő segédeszközök basználtattak a gyujtogatásnál.

A lángnyelvek, füst és bőség ezenkívül sok tekintetben akadályozói, bogy a tűzfészek idejekorán feltalálhatassék.

A tüz idő előtti és elbamarkodott oltása, falaknak, tetőzetnek és párkányzatnak lerombolása, a tüz által még nem, vagy csak részben megtámadott iugóságoknak: butoroknak, basználati tárgyaknak stb. elhurczolása, eltávolítása, azok megmentése czéljából szintén hátrányosan befolyásolja a tüzok meghatározását az által, bogy az égést előidéző eszközök sokszor megsemmisülnek vagy pedig, hogy a tüz keletkozése idejében az egyes tárgyaknak helyzetét, fekvését többé már nem lehet megállapítani. Ez a nyomozásra felette káros, mert

Villamos és gőzörőre berendezett gyár távolról nem képes olcsó finom és jó hangszert szállítani, mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszertész-
mestere. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, ezimbalom,
harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr, stb. — míg **Reményi** legújabb képes
árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.**
Külön költségetes díjtalanul. Kivétel a világ minden részére nagyban és kicsinyben. Az összes hang-
szerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kéréndő.

a tűzfészeknél vagy annak közelében lévő egyes tárgyaknak fekvése sokszor nagyon is irányadó a tűzok felderítése szempontjából.

A tűzok megállapítása első rangu szükséglet, melyet minden arra hivatott tényezőnek a rendelkezésre álló eszközökkel előegíteni kellene.

A tűzoltóság igen sokat tehetne e téren. Szó sincs róla, neki az első feladata az oltás; de rá nézve ép oly nagy érdem, ha a tűz keletkezésére rámutathat, mintha a tüzet eredményesen eloltotta, mert a felismert okból azon tanulság vonható le, miképp lehetne hasonló kárégéseket a jövőben megakadályozni?

A hivatása magaslatán álló tűzoltóság a tüzesetek nyomozásánál a csendőrségnek legbasznosabb segítőtársa, miért is igen ajánlatos azzal szoros érintkezést tartani és tüzeset előfordulásával őket is meghallgatni.

A tűzokok felderítésére nagyobb gondot kellene fordítani, mint eddig és a költségektől sem riadni vissza. A befektetett tőke bizonyára megbozóná a maga kamatait. Azon általánosságban uralgó nézetet, hogy a tűz minden bizonyítékát a gondatlanságból származó tüzeknek és a szándékos gyújtogatásnak megsemmisíteni, ki kellene küszöbölni a közfelfogásból és ha az emberek arra a meggyőződésre jutnak, hogy a tűz által visszahagyott romokból és törmelékekből is meglehetőleg állapítani, mennyiben forog fenn gondatlanság vagy gyújtogatás, ki a gyújtogató és miképp hajtotta a tettes végre, akkor kétségkívül szép eredmények volnának elérhetőek és a tüzesetek számának csökkenése is várható lesz.

A tüzesetek száma igen nagy és ezeknek 15—20%-a gyújtogatásra vezethető vissza.

És mit látunk?

A gyújtogatások legnagyobb része felderítetlen marad és így büntetve nem is lesz. És miért? Mert nem sikerült az égés okát megállapítani.

A tanulság ebből az: keresd a tűzokot és megtalálad a gyújtogatót.

Az égések alapokairól a „Tűzrendészet” című könyv ad felvilágosítást.

Ezeknek ismétlésébe nem bocsájtkozom, hanem az alábbiakban a gyújtogatásoknak ismertető jeleivel kívánok foglalkozni.

Bármilyen rejtélyesnek is tűnjék fel valamely kárégés, teljes biztonsággal gyújtogatásra akkor következtethetünk, ha a természetes vagy véletlenségből eredő tüzokok utáni kutatások eredménytelenek maradtak. Nagyon természetes, hogy az ily vizsgálatoknál a gondatlanság esélyeit, gyermekeknek a tüzzel való játszását is stb. be kell vonni vizsgálatunk körébe.

A viszonyok, a veszély keletkezésének mindenféle neme, a tűzbélyvel szomszédos épületek, a rakodási helyek, a mellette elhaladó vasutak, bajók stb. kellőképp mérlegelendőek. Nem kell elmulasztani megállapítani, vajjon a tűz oka nem-e vezethető vissza tüzelésre,

világításra, tűzveszélyes anyagok alkalmazására, helytelen raktározásra, öngyulladásra, vagy robbanásra.

A tűz kiütése után mielőbb eszközözlendő vizsgálatnak ki kell terjeszkedni arra, minő rend uralgott a tűz színhelyén: a bázban, annak mellékhelyiségeiben, a gyárban, a raktárban, a gyári, raktári üzemben.

Ott, ahol megvan a kellő rend és a rendre való felügyelet, ott igen nehéz a gyújtogatást idegenre rábizonyítani, ki boszúból hajtotta végre tettét.

Rendes viszonyok közt az ilyen gyújtogatónak, ki csak boszúból rak tüzet, kevés kedvező alkalma van a tett kivételére; miután azonban kívánja és akarja, hogy cselekménye eredményes is legyen, vért fog a kedvező alkalomra és ezen célból esetleg fél vagy egy év után lát hozzá terve kivételéhez.

Ily gyújtogató többnyire nem fog nagyobb előkészületeket tenni, hanem gyorsan fog végezni és nem mulasztja el a kedvező alkalmat kilesni.

Ebből folyólag az ilyen gyújtogatások a tűzkeletkezés kevés jellegzetes ismérvét mutatják; a tűz többnyire gyorsan, egészen váratlanul üt ki, leginkább a gyújtogatásra nézve kedvező időben, t. i. lakók, hivatalnokok, munkások stb. távollétében, vásár- és ünnepnapokon vagy midőn ugyanazon községben más helyen is támadt tűz.

A boszuálló gyújtogatóknak könnyebb a helyzete, ha a házban, gyárban rendetlenség, hiányos felügyelet van, vagy az ellenőrzés hiányzik. Minél nagyobb a rendetlenség, annál gyorsabban terjed a tűz.

Máskép fest a helyzet az öngyújtásoknál haszonlesésből (biztosítási csalás), hol maga a tulajdonos gyújtogató vagy azt egy harmadik személylyel eszközölteti.

Itt a gyújtogató tetszése szerint választhatja meg a helyet és az időt és még a tűz kiütésének óráját is szabályozhatja.

Mindamellettt csak ritkán talál elő az öngyújtogató viszonyokat, hogy az állapotok változtatása vagy előkészületek nélkül foghasson hozzá a tűz rakásához.

Többnyire úgy fog eljárni, hogy a tűz távollétében, vagy rá nézve kedvező időben üssön ki és hogy az lehetőleg gyorsan és anélkül, hogy hamarosan észrevenni lehessen, nagyobb terjedelmet öltson.

Ezen cél elérésére a haszonleső gyújtogató előkészületeit titokban teszi meg, hogy az égés oka egykönnyen ne legyen felfedezhető, vagy annak látszatát iparkodik adni, mintha idegen gyújtogatót volna.

Az előkészületek abban állanak, hogy a felgyújtandó tárgyakon változások eszközöltetnek, égési anyagok felhalmoztatnak, betörések simuláltatnak, az oltás megnehezítése végett az oltószerek megsemmisíttetnek, hasznavehetetlenné tételnek, a kut vize kimeríttetik, értékek biztonságba helyeztetnek stb.

Ha a tűz az eléghető tárgyakat a felismerhetetlenségig megsemmisítette és velük együtt az előkészülete-

A legjobb órák,

legszilárdabb ékszerek, egyszerűtől a legdrágábbig, úgy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JANOS

műórásnál Szegeden.

Javitások 5 évi jótállás mellett. Árjegyzék ingyen!

Alakok a kikötőben.

Katonai zenekar visszatérése a szelamlík után.

Konstantinápolyi képek.

ket is, akkor a gyujtogatás ritkán lesz felderíthető. Minden kezdő tűz azonban igen szeszélyes és ritkán vesz oly folyást, mint azt a gyujtogató kívánta. Előre nem látott események állhatnak be, így a füst nem buzódik ki elég gyorsan a tűzhelyiségből és megakadályozza a lángképződést; a légvonat a lángokat más irányba tereli, tárgyakkal időelőtti leesése, fal beomlása által bizonyos helyek és szerek elfödhetnek, az általános megsemmisüléstől megóvatnak, egyszóval számos bizonyító erővel bíró tárgy lesz megszerezhető és számos gyanukörülmény megállapítható.

Ezerint az égés helyén, ha a gyujtás még oly jól készítettett is elő, bizonyos ismertető jelek vissza fognak maradni, melyekből a tűz kiütésének okára is lehet következtetni, különösen ha az ismérvekből levont következtetések a tanuk vallomásaival is megerősíthetnek.

Minden gyujtogatásnak más és más ismertető jelei vannak; ennekfolytán teljes lehetetlenség azokat egyenként felsorolni.

A gyujtogatók fölismertető jeleit nem a tűz lefolyása után, hanem a tűz kiütésekor és az égés tartama alatt kellene megfigyelni és azért nehéz a csendőrség nyomozása, mert ritkán jut abba a helyzetbe, hogy rögtön a helyszínén teremjen.

Ha az lehetséges volna, sokszor bukkanna rá oly égési anyagokra és előkészületekre, intézkedésekre is, melyek a gyujtogatók által használtak és tétetnek és ez esetben azok felderítése is nagyon meg volna könnyítve.

Igy azonban többnyire tanuvallomásokra van utalva és ezek értéke is többé-kevésbé alig jöhet számításba, de azért mégis ezekre kell a fősúlyt fektetni, ha azt akarjuk, hogy az eredmény a tüzesetek felderítése körül a mostaninál kedvezőbb legyen.

(Vége köv.)

ÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

A látszat gyakran csal.

Irta: Lénárd Sán or. járásőrmester.

1889. évi július havában, éppen a segesvári országos vásárban voltunk, mikor a nagybuni görögkeleti egyház lelkésze felkeresett bennünket és elpanaszolta, hogy pár nappal előbb észrevette, hogy templomjuktól egy zárt perselyt, mintegy 200 (frtnyi tartalommal, még addig ismeretlen tettes, ismeretlen időben és módon ellopott. Minthogy egy járőrnek sürgős hivezenylését is kérte a lelkész, őrsparancsnokom engem, mint járőrvezetőt, mindjárt onnan a vásártérről egyik bajtársammal együtt ki is küldött Nagybun községbe.

A helyszíni szemlét megejtettük, de a templomajtón és az ablakán, de magán az épületen sem birtunk valamely olyan gyanus nyomot felfedezni, a melyből be-

tőzésre következtethettünk volna s így igen valószínűnek látszott, hogy a tettes az igazi kulccsal hatolt be a templomba s úgy követte el a lopást. A templom kulcsa magánál a lelkésznél volt. Most tehát az volt a kérdés: vajjon ellophatták-e tőle a kulcsot a tettesek vagy nem; ő volt-e a tettes maga?

A lelkész ugyanis nős, családos ember volt, mégis egy helybeli igen csinos oláh menyecskevel szerelmi viszonyt folytatott és éppen azon a héten, mikor a lopást felfedezte, az egyik közeli község erdejében, a neje, a menyecske férje és több rájuk leselkedő hive, tettenérték, a mint a menyecskevel a bokrok között szerelmeskedett. Ebből kifolyólag az egész lakosság, sőt maga a papné is oda nyilatkozott, hogy a betörést maga a lelkész követte el és a szeretőjére költötte a lopott pénzt. Fel is jelentették a lelkészt a felettes hatóságának és kérték az elmozdítását, azzal fenyegetőzván, hogy ha el nem mozdítják, az egész község más valásra tér át.

Mindezen körülmények által azonban nem hagytam magam félrevezettetni, hanem minden részrehajlás vagy elfogultság nélkül vezettem és folytattam a nyomozást. Három nap mulva azonban már magam is arra az álláspontra kezdtem helyezkedni, hogy csak a pap lehet a tettes, nem más.

Ezt a gyanumat a pap észrevette és este a saját különszobájába hívott. Ott letérdelt előttem és sirva esküdzőve kért, hogy ne hagyjam abba a nyomozást, ő ártatlan a lopásban; gyanummal és ebből kifolyólag feljelentéssel ne tegyem tönkre. Hitelt adtam szavainak és megsajnáltam válságos helyzetét. Még az nap este tovább puhatoltam s kérdezősködtem bizalmas embe-reimnél, de mind nem ért semmit.

A tettes utáni töprengés közben egyszerre igen jó eszmém támadt.

Tudvalevő dolog, hogy a templomi perselyekben hosszabb tartott pénz megpenészesedik, úgy a réz, mint az ezüst pénz. Minthogy pedig a tettes nem azért lopta el a pénzt, hogy ő is elrejtse, hanem mert szüksége volt rá s így elköltse, bizonyosra vettem, hogy ha másutt nem is, de a községi korcsmában már költött belőle. Ismerős voltam a községbeli zsidó korcsmárossal, ez okból, bár őt magát nem találtam otthon, a felesége készséggel engedte meg, hogy a pénzes fiókot, illetve annak tartalmát megvizsgálhassam. S tényleg találtam is néhány darab penészes egy, tíz- és huszkrajczáróst, de a korcsmárosné nem tudta megmondani, hogy azokat kitől kaphatták. A penészes pénzeket a sajátomból becseréltem s aztán a helybeli szatócsboltban, majd a kisbuni és fejelegyházi korcsmákban és boltokban is puhatoltam hasonló pénzek után. Találtam is mind a két községben, de a mint más irányba eső községekben puhatoltam tovább, ott már nem találtam. Ebből rájöttem, hogy a tettes csak a fejelegyházi irányba mehe-

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmáskorabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három dobozál ingy. postai szállítással.

A kikötő rakpartja.

Konstantinápolyi képek.

tett s így én abban az irányban tovább baladva, Héjjasfalvára mentem. Itt is találtam több helyen hasonló penészes pénzt, sőt szerencsénkre az egyik boltos meg is tudta mondani, hogy kevéssel előbb Hentes Nikulaé, az erdőőr fia, vett tőle dohányt és ecetet és az fizetett azzal a penészes pénzzel.

Ismertem a fiút s az apját is, tudtam, hogy hol laknak. Utána siettem tehát s még útközben utólértem. Ott mindjárt meg is motoztam és találtam nála 10—12 forint penészes pénzt. Tagadta, hogy a templomból lopta volna, minélfogva hazakisértem és házkutatást tartottam nála.

Már egészen átkutattam a lakást és nem volt semmi eredmény. Végre a tűzhelyen, a kemence előtt levő bamutartó-lyukat vettem kutatás alá s a mint a hamut kikapartam, egy zsebkendőbe kötve még 30 frt készpénzt találtam.

Erre beismerte, hogy a pénz csakugyan a templomból való s hogy egy nagybuni cigánynyal együtt lopták, akkért, hogy a cigány a pap bosszú létráját ellopva, annak segítségével a torony nyitott ablakán át a templomba batolt s a perselyt kibozta. Ő pedig ezalatt őrt állott.

Bemondása azonban valótlannak bizonyult, mert a cigány teljesen elfogadhatóan igazolta alibijét. Erre beismerte a fiú, hogy ő maga követte el a cselekményt, a cigányt csak bosszúból vádolta, mert az egyszer megverte őt. El is vezetett bennünket az erdőbe és megmutatta a helyet, hol a pénzt elásta és egy odvas fában is elrejtette. Mind a két helyen megtaláltuk a pénzt s a földben a perselyt is.

Így mentettük meg a lelkész becsületét és állását, de talán az életét is, mert elfogult bivei aligha agyon nem verték volna. S mindezt egy csekély jelentőségű leleményességnek köszönhetjük, mely leleményesség azonban Hentes Nikulaénak 3 évi börtönbüntetést eredményezett.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az állattenyésztés fejlődése.

Őseredet tekintetében vajmi nebez ma már eldönteni, hogy az állattenyésztés avagy a földművelés-e a régibb foglalkozási ág. Kétségtelen, hogy földünk egyes tájainak helyi viszonyaiboz szabottan, a kultúra utjaira térő emberiségnek egyik része a mezőgazdaságnak volt kénytelen elsőséget adni, míg a másik rész az állattenyésztés felé fordult. Kedvező vízrendszerű alföldek, a minő az emberiség ősbölcsőjeként szereplő Mezopotámia Elő-ázsiaiában, a mezőgazdaság kifejlődésének kedveztek; viszont a steppe-vidékek dús legelő-terei, a melyeket Észak-Középpázsiaiában és Oroszországban, tehát két olyan tájékon találunk, a melyeken ősmagyar eleink is évszázadokon át éltek és állatot, tenyésztettek, kétségtelenül az állattenyésztés fejlődésének megindulára voltak kedvező hatással. Ebbeli kettős változatai tekintetében a föld kerekén talán csak két olyan tájék van, a mely úgy a mezőgazdaságnak, mint az állattenyésztésnek egyaránt kedvező tért nyithat már ősidőktől

fogva; ez a két ország: Egyiptom, Afrika eleségtára és édes magyar hazánk.

Az állattenyésztés megteremtésén, a háziállattá tett állatvilág anyagának szakadatlan javításán, fejlesztésén ezer és ezer év óta megszámlálhatatlan emberi nemzedék munkálkodik fáradsálatlanul. Az emberi nem óriás intellektuális tőkéje az, a melyet az állattenyésztésbe mint kulturába fektettünk ősidőktől fogva.

Hogyan alakult ki az állatok egyes csoportozatából a háziállatok világának mai becse és változatos anyaga, annak megállapítása s megfejtése ma már a legnehezebb problémák egyike, a melyel Darwintól Kellerig a legnevesebb szaktudósok foglalkoztak. Segédforrásaink, az összehasonlító népismeret és a prehistória fölbasz-nálható anyagának igénybe vétele nélkül a megfejtés el sem képzelhető; az állattani analízisek, ba mellőzhetetlenek is itt, egymagukban még egyáltalán nem elégségesek.

Neves tudósok még a mult század első felében is az Édenkert mítoszát a természettudományokba is bevitték, pedig hát több ezer évvel ezelőtt a római tudományos világ fóruma Arisztotelesz kováától kezdve tisztában volt azzal, hogy az emberiség háziállatait a vadon élő állatvilág sorából vette.

A háziállatvilág őshazájaként már Arisztotelesz is Ázsiát említi. Több ezer esztendő tudománya rakott állandó és omló piramisokat egyaránt a jövő tudása számára, mignem jelenkorunk magáévé tette azt, a mit kétezer évvel ezelőtt Arisztotelesz tudott és mondott. Geoffroy Saint Hilaire zoológusó az érdem, hogy a világ alig félévszázad óta Arisztotelesznek igazat mer adni. Az összehasonlító boncztan ma már mindenben igazolja Geoffroy Saint Hilaire-t. Betetőzik az ő igazságait a prehistória újabb leletei és vizsgálódásai is, mint a melyek kétségen kívül beigazolják azt, hogy a vadászatból és halászatból élő ősember egyetlen háziállattal se rendelkezett még.

Az egyes háziállatfajok őseredetének pontosabb helye tekintetében — a tudományos világ körében — még sok az egymástól eltérő nézet, ám kétségtelenül meg egyeznek valamennyien abban, hogy Ázsia a háziállatok eredetének valóságos törzsforrás-belyeként szerepel; ebből a közös törzsforrásból aztán az Ázsiával földrajzilag is egy egészet alkotó Afrika és E rópa is kikölcsonzött egyet-mást.

Az első ember, a ki a háziállat-tenyésztés meggyéjére tért, bizonyára nem is álmodta annak az óriás jelentőségét és messzeható horderejét, a mit az állatok megszelidítésével az emberiség nyert s még ezentúl is nyerni fog.

Az állattenyésztés bölcsőkorában tervszerűségről bizonyára szó sem lehetett; a mi akkor és ott történt, az fokozatos utakón így idősorrendben változó frázisokon ment keresztül.

A háziállattá alakulás folyamata bizonyos szociális keretek közt mehetett végbe. Couver s még inkább Darwin ezt lélektanilag következően magyarázzák: „Állat és ember egyaránt örömet társul; már pedig csakis társulni vágyó objektumot lehet igánk alá hajtani. Az ember az állatseregek feje, vezetője”. A vadászat után a fogság, azután pedig a szelidítés voltak azok a fokozatos utak, a melyek igénybevételével az ember a vadonban szabadon élő állatvilágot uralma alá hajtotta, hogy így basznótadó munkatársává avassa. Az ősvadász, a ki egy-egy vadló-anyát elejtett, szánakozva látta a gyámoltalanná vált formás kis csikó árvaságát, megszánta, gondjaiba vette és alapot rakott ezzel a lótenyésztés

Útcai esernyő-árus.

Konstantinápolyi képek.

messze kiható jövője számára. A szilaj kis csikóból az ősgyermek játszótársa, a kezes pajtásból pedig idővel a háziló ősapja lett. Ilyen és ezzel hasonló utat futtatott meg ősidóktól fogva valamennyi háziállatunk mindaddig, a míg a jelenkor magas fejlettségű állattenyésztésének valóságos kulturmagasalataira emelkedett.

KÉPEINKHEZ.

Konstantinápolyi képek.

Konstantinápoly, a régi keletromai császárság egykori fővárosa, az akkori Bizáncz, 1453-ban jutott a törökök kezére. A várost állítólag még Kr. e. 658-ban a dór hellének alapították a Bosphorus déli végén s e hely kiváló stratégiai és kereskedelmi fontossága folytán, a lakosság folytonos és nagymérvű szaporodása mellett, a város is erősen fejlődve, csakhamar a császárság székhelye és fővárosa lett. Ezt a jellegét a törökök kezére jutása után is megtartotta, a mennyiben a török szultánok is állandóan és mind itt laktak és laktak. A város különben egyike a világ legnagyobb forgalmú kereskedelmi városaival s úgyszólván a kelet és nyugat ipari és kereskedelmi világ találkozó helye. Konstantinápoly a legnagyobb hajókkal is járható kikötővel rendelkezik s ez éppen az ipar és kereskedelem gyüponája. Valóságos bábeli zavar uralkodik itt a világ

mind a négy tája felől összesereglett népek s a hajók kirakodásánál alkalmazott ezer meg ezer török munkás között s ez utóbbiak nagyobb része, mint képeink egyikén is látható, bizony nem valami rokonszenves alak. A török a pénteket ünnepli, mint mi a vasárnapot heti ünnepként. Ezen a napon, katonai zenekarok igénybevétele mellett, zenés szelamlíkot (isteni tiszteletet) rendeznek. Képeink egyikén az innen visszatérő katonai zenekart, a további képeken pedig az óriási méretű rakpartot és a mi házaló zsidóknak megfelelő esernyő-árust mutatjuk be olvasóinknak.

HIREK.

Nemesség elismerése. A m. kir. belügyminiszter ur a múlt évi december 21-én 159,318/Ia szám alatt kelt rendelete szerint, Pap Dezső V. számú csendőrkörületbeli zászlósnak magyar nemességét és a »kézdivásárhelyi« előnév basználatához való jogát elismerendőknek találta.

Adomány a siketnémáknak. A VIII. számú csendőrkörületi parancsnokság a siketnémák ungvári államilag segélyezett intézete szegénysorsú növendékeinek segélyezésére, gyűjtés útján 244 K. 30 fillér adományt juttatott. A nevezett intézet igazgatósága a körületi parancsnoksághoz intézett átiratában minden adakozónak bálás köszönetet mondva, arról értesítette a parancsnokságot, hogy az általa adományozott összeget külön alapként fogja kezelni, a miről felettes hatóságának, a vallás- és

közoktatásügyi miniszteriumnak is jelentést tett. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a vett jelentésre, folyó évi április hó 1-én 37,103. szám alatt a VIII. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz a következő köszönő iratot intézte: „Örömmel értesültem arról, hogy a parancsuokság a siketnémák ungvári áll. a. intézete szegénysorsú növendékeinek a segélyezésére 24 K. 30 fillér adományt volt szives juttatni. Fogadja a parancsnokság, a fogyatékos gyermekek érdekében tanúsított emberbaráti áldozatkészségeért őszinte köszönetemet. Apponyi, a. k. A kerületi parancsnokság e köszönőiratot a folyó évi 3. számú kerületi parancsában közölte az adakozókkal.

Egy járőr megtámadtatása. A zólyomgyepei Domb-szög községben május hó 1-én este 10 óra tájban a begyháti őrsnek Horváth László csendőr és Borovszky János próbacsendőrből állott járőrét a község utcáján egy 40—50 főből álló tömeg megtámadta és kövekkel megdobálta s e közben Horváth csendőrt karján, Borovszky próbacsendőrt pedig arczán megebesítették. A járőr, miután a támadás abbanbágyására irányult ismételt felhívása eredménytelen maradt, 5 lövést intézett a támadók ellen, a kik közül Fekijács János és Fekijács István balálos, Fekijács Péter pedig súlyos sérülést szenvedtek. A fegyverhasználat után a tömeg a támadással felbagyva, széteszolt.

Ellenszegülések. A somogygyepei Tapsony községben május 3-án, Budai István őrsvezető, Török Mihály ottani lakos ellen, a nála foganatosított végrehajtás alkalmával ellenszegülés miatt balálos kimenetelű szuronyfegyvert használt. A beregmezei Munkácson pedig május 2-án Nagypál Ferencz címzetes őrsvezető városi szolgálat teljesítése közben, Bezzeg János ellenszegülő ellen kardot használt s azt éltvezésélyesen megebesítette. Bezzeg János ápolás végett a munkácsi közkórházba szállítottott, a hol sérülésébe május 5-én meghalt.

KÜLÖNFÉLÉK.

A táviró és a telefon terjedése. Nyugat-Afrikában a tombuktu—niamey—zindesi táviró-vonal építése oly serényen halad előre, hogy a vonal még ez év folyamán át lesz adható a forgalomnak. A vonal 1720 kilométer hosszú és három szakaszra van osztva; körülbelül két millió frankba kerül. Afganisztánban az indiai határ közelében fekvő Jellalabad és Herat közt közvetlen telefonösszeköttetés létesül s a vonal rövid időn belül át lesz adható rendeltetésének. E vonalon három-három mérföldnyi távolságban kapcsoló állomások vannak, hogy vonalzavar vagy szakadás esetén a baj okát és helyét könnyebben lebeasen megállapítani. A nagyobb távolságra berendezett telefon-vonalak között kiváltképen jól működik a pétérvár—varaói vonal, a melynek készülékeit egy orosz mérnök szerkesztette, s a mely vonalon az eddigi használatos rézdrót helyett vasdrótot használtak.

Az időváltozás és a betegségek. Az augsburgi kórházban Miller tanár már régebben figyeli azt s hatást, a melyet az időváltozás némely betegségre, mint izületi bántalmakra, megasonkított teatrézekre, bémult tagokra gyakorol. Miller azt tapasztalta, hogy a hatás szakgatásban, rángásban es más fájdalmas jelenségekben mutat-

kozik és pedig már egy-két nappal az időváltozás előtt. Ez a jelenség, vagyis a légnymás növekedése nem lehet egyedüli oka a fájdalomnak, mert azok az első esőcsöpp lehullása után megszűnnek, holott a légnymás még nem csökkent. Valószínű, hogy a légkörnek valamelyes változásai, jelenségei okozzák a testi fájdalmakat, de villamos erők működése sincsen kizárva.

A kacsák. Néhány nappal ezelőtt Budapesten a központi városháza udvarán levő fészerből két kacsát emelt el egy napszámos. A tolvaj értékesíteni akarta zsákmányát és elvitte ugyancsak a központi városháza udvarán levő vendéglőbe, hol a korcmárosnak megvételre kínálta. Es gyakrabban szokott úgynevezett mozgó kofáktól baromfit vásárolni és így nem gyanakodott, a mikor a napszámos beállított hozzá és három koronát kért a kacsákért. A vendéglős megvette a tolvajtól a kacsákat, annyival is inkább, mert elég olcsón is adta, lévén a kacsák piaci ára körülbelül még egyszer annyi, mint a mennyit a tolvaj kért. Azért adom oly olcsón, — szolt a napszámos — mert már egész nap járok velük. Senkisem akarta megvenni őket! Miután a vendéglős lefizette a három koronát, a tolvaj leült s megivott egy pohár sört. A vendéglős pedig azonnal megbízta a konyhaleányát, hogy helyezze a kacsákat a többi baromfihoz. Néhány perc múlva azonban a leány visszajött és ijedten jelentette, hogy a vendéglős baromfiudvaráról eltűnt két kacska és alighanem ezek a kacsák ugyanazok voltak, a miket az imént megvásárolt. A dolognak a vendéglős maga is utána nézett és csakugyan kiderült, hogy a napszámos a vendéglős kacsáit lopta el és a vendéglős saját kacsáit vásárolta vissza a tolvajtól. A korcmáros rendőrt hívott, a ki a napszámost bekisérte a főkapitányaságra. Ott azonban szabadon bocsátották a tolvajt, mert élelmszerlopásról lévén szó, ez az új büntető novella szerint tíz korona értékig (régebben négy koronáig) csak kibágás. A büntető novella azonban csak a tolvajjal bánik el humánusan, az orgazdára rábuzza a vizes lepedőt. A vendéglős ellen tehát orgazdaság címén megindították az eljárást annak rendje és módja szerint. A rendőrség és ügyészség álláspontja az, hogy a vendéglős nem volt elég körültekintő, a mikor a kacsákat megvásárolta és csak később, véletlenül tudta meg, hogy a sajátját vásárolta meg a tolvajtól. Az orgazdaság gyanuja tehát feltétlenül fennáll. Jogászi körökben érdeklődéssel néznek az ügy fejleményei elé es azt hiszik, hogy a vizgálóbíró megszünteti az eljárást a vendéglős ellen.

Rózsaszínű tó van Mangkialak félszigeten a Káspitenger mellett. A tó 500 méter átmérőjű, teljesen kerek s rózsaszín s ibolyaszín közt váltakozó színezése festői ellentétben van a sótartalmu hófehér partokkal. A tó színét vizinóvények adják, de nevezetes, hogy ibolyaszínű illata is van.

Bányalég mint fűtőszer. Nem mindennapi berendezést készítettek a németországi mittelbachi bányatelepen. Midőn ugyanis az egyik ötszáz méter mélységű aknában egy furólyukat mélyítették a szénben, fűrés közben a furócsövön rengeteg mennyiségű bányalég töltött ki. Az éghető és veszedelmes gáz elvezetésére ezer-ötszáz méter hosszú csővezetékét készítettek, melyen át a gázt a szabadba vezették. Midőn azonban néhány bónapon át azt látták, hogy a gázkiömlés nem csökken

Merkur kerékpárok

Csendőrségi alkalmazottak kerékpárabból 20 kor., alkatrészekből és gumikból 20% árengedm. részesülnek. Árjegyzékét ingyen és bérmentve küld

DÉRY EDE

legnoma 14 gyártmány, gyönyörű kiállítás, rendkívül olcsó árak teljes jótállás mellett. Csekély havi részletfizetéssel.

— Gummik, alkatrészek rendkívül olcsó áron. — kerékpár és varrógép

SZEGED.

és a gáznyomás a cső elzárása esetén tizenkét légkörnyomásnyira emelkedik, akkor a gáz értékesítését határozta el. Két gőzkazán fűtési berendezését alakították át úgy, hogy a kazánokban az eddig veszendőbe menő bányaléget használják azok fűtésére. A kazánok belül jó tűzálló anyagokkal vannak bélelve, a bányalég mellé az égéshez elegendő levegőt is vezetnek be. — A gőzkazánok állandóan üzemen vannak a huszonegy óránként tizenhat tonna szenet takarítanak meg a bányalég fölhasználása által.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva, nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek. Szolgálati kapcsolatok kérdésekre csak az esetben válaszolunk, ha a kérdés általános és fontosabb jelentőségű szolgálati ügyet érint, akkor is a felvetett és a tárgy lényegének megfelelően szövegezett kérdés előrebocsátásával, hogy az adott válasz mindenki által megérthető legyen s így a felesleges kérdézőködségeknek eleje vétsék. Épp ily módon adjuk meg az általános műveltséget előmozdító válaszokat is.

Sz. Érdekes levelében Ön is kifejezésre juttat egy általános óhajt, a melynek megvalósulását oly sokan várják s a mely sok csendőrnek megnyugvást hozna. Az intézkedések — szinte azt mondhatnók, lázas izgatottsággal folynak — de az intéző körökön kívül eső okok ezen üdvös reformok megvalósulását mind-egyeddig meggátolták. Nem szabad azonban kishitűnek lenni; mert részen állnak az intéző körök, s habár nagy küzdelmek árán is, végeredményében mégis közmegelégedésre lesznek megoldva a jelenleg még függő összes ügyek. Tehát csak kitarítás! Megszokott szolgálati ideje — a mely figyelembevétel esetén Önnél is nyugdíjemelkedést eredményezne — ezidőszereint csak legfelsőbb, királyi kegyelem útján volna beszámítható s így — sajnos — nem vagyunk abban a kellemes helyzetben, hogy a beszámítást illetőleg határozottan nyilatkozhatnánk. Az eddigi gyakorlat azerint ugyan az illetőnek önhibáján kívül megszakított szolgálati ideje a már említett módon a legtöbb esetben figyelembe vétetett, de ez még nem jogalap arra, hogy ezen eljárás az Ön esetében is alkalmazassék. — 2. Sérülése, bár az — előadása szerint — annak idején kivizsgáltatott s a szolgálatteljesítését követően keltezőtnek nyilvánított, szintén nem lesz figyelembe vehető, a mennyiben az 1875: LII. t.-cz. 40. §-a értelmében: „a sebesülési pótdíj csak akkor jár ki, ha megsebesülés vagy súlyos sérülés által föltételezett hadképtelenség a sebesülés vagy sérülés utáni 5 évi időszakon belül áll be.” Ön 1903. évben sérült meg, azóta pedig már 6 év mulott el s így a sebesülési pótdíjra való igénye már elévült. De ha ez az igény még nem is évült volna el, akkor is nagyon kétséges volna, vajjon megkaphatná-e a sebesülési pótdíjat, a mennyiben az 1897. évi 2635. eln. sz. honvédelmi ministeri körrendelet 3. pontja értelmében az ily természetű sérülések után csak akkor ítélhető oda a sebesülési pótdíj, ha azok kizárólagosan valamely külső erőszakos behatás közvetlen következményének tekinthetők; vagyis ha a sérülés ütés, vágás, szúrás stb. útján keletkezett. — Végül adunk Önnök egy nagyon jó és megszívlelendő tanácsot. Az Ön baja nem oly nagyfokú, hogy nyugdíjazásra kelljen gondolnia, mert az ilyen törődöttségek ma már sebészeti beavatkozással teljesen és feltétlenül biztosan megszün-

tethetők. A műtét nagyon is egyszerű s 2—3 hét alatt tökéletesen egészséges lesz. Ön családapa, a kinek családjára is kell gondolnia, de másként is még fiatal, életerős férfi, a ki még hosszú éveken át derék és becsületes tagja lehet intézményünknek. Ha szüksége lesz útbizárazásra, forduljon bizalommal hozzánk. Csendőreink érdekeit mindig felkaroljuk s azokat tőlünk telhetőleg előmozdítjuk.

Sz. F. Törvényszerű akadály nem forog ugyan fenn, de gyakorlatban nincs.

D. J. cs. őrsvezető. Az esetnek a B. T. K. 175. §-ába ütköző büntetést való minősítése helyes ugyan, hogy azonban a bíróság ítéletét ezen §. alapján hozza-e meg, kétséges.

B. P. csendőr. cz. őrt. 1. A kihágási btkv. 122. §-ába ütköző kihágást képez. — 2. A község bolügye lévén, a kérdés megvitására nem alkalmas.

Bácsai Őrs. Az illető adósságot csinált; az eset bűnügyi ultra nem tartozik, még akkor sem, ha az üveg el is törtött volna.

Justyák József Nagyléta. 1., 2. Kétséges. — 3. Ha a felülvizsgálatásról, illetőleg eligazításról számítva már két év eltelt, akkor semmit sem kell visszatéríteni, ellenesetben azt az összeget, a mely annyi hónapnak felel meg, mint a mennyi a két évből még hiányzik. Pld. Ha 1800 kor. végkielégítést kapott és eligazításától számítva még csak 18 hónap telt el, akkor a még hátralevő hat havi hányad fejében 450 kor. lesz visszatérítendő. Bélyeget lapunk javára bevételztük.

H. őrsvezető. Teljesen mindegy, akár két, akár három részre osztják fel. Ha három részre lesz felosztva, akkor az új tag által befizetendő összeg tényleg a meglévő vagyon felerészéhez hozzászámítandó.

Z. A. Kérdése még korai; ha lesz is valami belőle, csak a nyáron történhetik meg. Összesen 35 óra és 200 főnyi legényiség losavitása van tervbe véve.

Várnakozó. 1. A II. szolg. ut. 111. §-a értelmében a terhelt „tehát”, a község házánál kérdezendő ki, ha nem jön el a hívásra, ugy a járőr megy el a lakására s ha ott sem kérdezhető ki, akkor a járőr ezt egyszerűen bejelenti. Egész más azonban az eljárás, ha terhelt letartóztatandó, vagy elfogandó. Különben is szolgálati ügy, a így a mi nézetünk nem lehet mérvadó. — 2. Betelt; az engedélyt a honvédelmi miniszter adja meg.

K. P. csendőr. Mindkettő használatban van, értelmük egy és ugyanaz. (Mindegy, akármelyik ujját harapja meg, egyformán fáj az.)

41. 1. Legközelebb meg lesz engedve. — 2. Kérdése még korai, érdemleges választ nem adhatunk.

Vitatkozó. Rablás. Felteszes az ilyen vitatkozni.

1870. Küldje be a „Nemzeti Múzeum”-nak Budapestre.

J. K. cs. oz. őrt. Olvassa el ezen rovatunk feltűnőbb betűkkel nyomtatott bevezető részét, abból megtudhatja, hogy névtelen levelekre nem válaszolunk. Önnök azonban annyit, hogy az áruklodás jellemtelen dolog.

108. 1. Olvassa el lapunk f. évi 8. számában „S. F.”-nek 2. alatt adott válaszunkat. Jogi testület tulajdonképpen nem létezik, hanem vannak testületek, egyletek, körök, részvénytársaságok, stb. stb., a melyek jogi alanyisággal vannak felruházva. Pld. A Magyar Tudományos Akadémia. A csendőrnek, de a jogilag nem képzett magánegyeneknek ily közjogi fejtegetések ismeretéről szüksége nincs s akármily népszerűen írják is le ezen fogalmak értelmét, ön azt úgy sem tudná megérteni, ép azért azt meg sem kíséreljük. — 2. Feltétlenül büntett. — 3. A visszájárul nyert rangszámát üthelyezés esetén is megtartja. — 4. Még csak törv. ennélfogva ugy ezen, mint az 5. alatti kérdésre még korai és kimerítő válaszadásra nem alkalmas.

Brucker Győző Nándor és Társa
órás, ékszerész. **GVÖR 33. sz.**

A m. kir. csendőrségnek ingyen és bérmentve küldöm **500 képpel** ellátott árjegyzékemet. Kedvező feltételek. — Feltétlenül tisztességes kiszolgálás. — Csendőrségi megbízható órák 5 évi jótállással.

HIVATALOS RÉSZ.

Körrendelet.

41.997/16. sz. A m. kir. belügyminiszter ur hozzájárulásával a Laktanya szabályok a m. kir. csendőrség számára című szolgálati könyv 12. §-nak 115—118. pontjaiban foglaltakat hatályon kívül helyezem s helyettük a következő 4 pontban foglaltakat léptetem életbe:

115. Nőse őrsparancsnokok, altisztek és csendőrök, kiknek családjaik a laktanyán kívül ugyanazon helységben laknak — ha szolgálatilag elfoglalva nincsenek — délután 2 órán át, továbbá a parancskiadástól télen d. e. $\frac{2}{8}$ óráig, nyáron 7 óráig, családjaiknál tartózkodhatnak.

Az őrsparancsnokok azonban takarodó után a szabályszerű rendről a laktanyának gyakori ellenőrzése útján meggyőződni és az éjjel szolgálatba induló csendőröket eligazítani tartoznak.

A szolgálatból bevonuló csendőröktől a jelentéseket, a mennyiben azok nem oly fontosak, hogy azonnali intézkedést igényelnének az őrsparancsnok-helyettes, vagy ennek távollétében addig is, míg a bevonultak a szabályszerű jelentést az őrsparancsnoknak megtehetik, a legidősebb járőrvezető csendőr veszi át. Ő van jelen a fegyverek kiürítésénél is.

Az éjjel bevonuló II-od altiszt (őrsparancsnok-helyettes) a jelentést reggel teszi meg a laktanyába visszatért őrsparancsnoknak.

116. Ha szemlélő előljáró van az őrsön, akkor attól a községben lakó nőöknek a laktanyában való maradására nézve az intézkedés az őrsparancsnok által kikérendő.

117. Ha az őrsállomáson csak 1 nőse csendőr (altiszt) maradna vissza, ez a laktanyát, a hivatalos elvégezni valón kívül, el nem hagyhatja és csupán étkezés céljából mehet 1—1 órára családjához; ekkor azonban a laktanyának kellő megőrzéséről, valamint arról is, hogy szükség esetén azonnal értesíttessék, kellően gondoskodni tartozik.

Nőse csendőr (altiszt) a község belterületét csakis őrsparancsnoka engedélyével hagyhatja el. Ha pedig az a lakásáról bárhova távozik, megfelelő módon intézkedni tartozik az iránt, hogy ő szükség esetén késedelem nélkül feltalálható legyen.

118. Ha bármiféle mozgalom a csendőrség készenlétét vagy gyors kivonulását szükségessé tenné, a nőök a laktanyát el nem hagyhatják s ily esetekben az étkezés is, családtagjaik által, a laktanyába viendő.

Kelt Budapesten, 1909. évi május hó 1-én.

Jekelfalussy Lajos, s. k.

Különítmények felállítására.

A m. kir. II. sz. csendőrkerület budapesti szárnyának területén fekvő Dunabaraszti és Pesthidegkut községekben 1909. évi május hó 1-én egy-egy 2—2 főből álló különítmény állíttatott fel.

A m. kir. IV. sz. csendőrkerület kassai szárnyának területén fekvő Csizfűrdőben 1909. május 1-ével egy 2 főből álló különítmény állíttatott fel.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Okirattal megdicsértettek:

A m. kir. IV. sz. csendőrkerületi parancsnokság által: Szabó Mihály őrsv. ez. őrm. 14 éven felüli, Kozma Sándor és Antoni János őrsv. ez. őrmesterek 9 éven felüli,

Kiss János őrsv. 7 évet meghaladó és

Hadrányi András ez. őrsv. 6 évet meghaladó csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén folytonosan kifejtett lankadatlan szorgalmuk és köteleességükön alapuló eredménydús tevékenységükért.

Kovács János járásőrmester, hosszabb csendőrségi szolgálatának ideje alatt különböző alkalmaztatásaiban folytonosan, úgy a közbiztonsági szolgálat terén, mint különösen az utóbbi időben a beregszászi őrsön oktatói minőségében tanúsított kiváló szorgalmáért s köteleességükéért.

Bátori Ferencz járásőrmester, a közbiztonsági szolgálat terén 1501. év óta,

Elek Benjámín járásőrmester 13,

Czikó Károly őrsv. ez. őrm. 19,

Maklári Károly őrsv. ez. őrm. 15 és

Hadela Imre őrsv. ez. őrmester 11 évet meghaladó csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén folytonosan tanúsított szorgalmuk és odaadó köteleességükön alapuló eredménydús tevékenységükért.

Varjassy Iván őrmester, mert 9 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző alkalmaztatásaiban, jelesen mint csendőrbírói, szárnyirodai segédmunkás és számvivő, mindenkor lankadatlan szorgalmat, a számviteli ügyek ellátása körül kiváló szakértelmet, pontosságot és feltétlen meghizhatóságot tanúsított.

Pándy Gyula őrsv. ez. őrmester 6 évet meghaladó csendőrségi szolgálatának ideje alatt különböző alkalmaztatásaiban folytonosan tanúsított kiváló szorgalma, köteleességükéért, különösen pedig a Tiszaadony községben 1908. évi április hó 25-én elkövetett nagyobb szabású betöréses lopás tetteséinek kinyomozása és elfogása körül tanúsított ezéltudatos leleményessége, odaadó és kitartó ügybuzgóságáért.

A m. kir. VIII. sz. csendőrkerületi parancsnokság által: Kapusi István ez. őrsvezető, mivel a közbiztonsági

szolgálatban tanúsított igen buzgó, köteleességű és eredményes tevékenysége által számos kisebb-nagyobb bűncselekmény elkövetőit az igazságszolgáltatás kezébe juttatta.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. IV. sz. csendőrkerületi parancsnokság által:

Babics László őrsv. cz. őrm. és *Lenygel* Elek cz. őrsv., 10 évet meghaladó csendőrségi szolgálatuk ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén folytonosan kifejtett ügybuzgó és köteleességű tevékenységükért.

G. Tóth Sándor csendőr, a dánosi rablógyilkosoknak, valamint egyéb bűncselekményekkel terhelt rablósözöttek tagjainak kiderítése és elfogása körüli hatóságos közreműködéséért.

A m. kir. VIII. sz. csendőrkerületi parancsnokság által:

Miklós János cz. őrm., *Zádori* János őrsv. és *Burkus* János csendőr, mert a Kraszna vize kiöntése folytán keletkezett árvízveszély alkalmával részben személyes közreműködésükkel, részben pedig higgadt és férfias magatartásukkal az izgatott lakosságot bátorítva, a személy- és vagyonmentés körül buzgó tevékenységet fejtettek ki.

Nyugállományba helyezettek:

1909. évi május hó 1-ével:

Magyar Gábor m. kir. VIII. számú csendőrkerületbeli főhadnagyvezetők, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „rokkant, népfelkelési fegyveres szolgálatra is alkalmatlan”.

Választott lakhelye: Baranca.

Papp Sándor, m. kir. II. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat eredménye alapján, mint „rokkant”.

Választott lakhelye: Szentes.

Varakozási illetékekkel szabadságoltatott:

Crisián Simon, m. kir. I. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat eredménye alapján, mint „jelenleg szolgálatképtelen”, 1909. évi május hó 1-étől számítandó egy évre.

Választott lakhelye: Fogaras.

Előléptettek:

1909 május 1-ével:

A m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában:

Gál Imre, *Falb* Ferencz, *Fodor* György, *Balló* Lajos, *Márovics* Mátvás, *György* Ágoston, *Gelegonya* András, *Rétyi* György, *Deák* József, *Pusztai* József, *Pálty* János, *Vigh* Mihály II., *Lakatos* István, *Berei* Lajos, *Kuluncsius* Jakab és *Baráth* István őrsvezetők, czimz. őrmesterekké, továbbá:

Bába Tivadar, *Becze* János, *Rusán* János, *Páska*

Ádám és *Salzer* Adolf czimz. őrsvezetők, őrsvezetők, végül:

az öt évi tényleges csendőrségi szolgálat betöltése után:

Kiss József III., *Bartha* Albert, *Olasz* István, *Racskó* György, *Domján* Péter, *Major* Miklós, *Hadnagy* Áron, *Mellen* Mihály, *Barabás* András és *Cservenák* János csendőrök, csendőr czimz. őrsvezetők.

A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Németh Miklós cz. őrsvezető, őrsvezetővé.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Vida Lajos, *Kardos* József, *Gábr*iel Gyula, *Böröczk* József, *Kálmán* Mihály, *Fisli* János és *Tiboly* István cz. őrsvezetők, őrsvezetők, végül:

az öt évi tényleges csendőrségi szolgálat betöltése után:

Barkovics Lajos, *Kóbor* István, *Cseh* Antal és *Egyed* János csendőrök, csendőr cz. őrsvezetők.

Katonai szolgálati jel.

A legénységi II. osztályu katonai szolgálati jellel elláttak:

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Jánossy Rezső cz. őrm. 1909 máj. 16-án, *Kercsmár* Lajos cz. őrm. 1909 máj. 2-án és *Horváth* Pál csend. cz. őrsv. 1909 máj. 27-én.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttak:

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Móricz Sándor, *Csökl*i Gábor, *Bodó* Ferencz, *Angyal* Lajos, *Foki* István, *Czvikli* Lajos, *Vizsy* Ágoston, *Klement* Károly, *Kádár* József, *Horváth Vincze*k József, *Persics* István, *Samu* Ferencz, *Szabó* Lajos II., *Elek* Lajos, *Dénes* Lajos, *Horváth* József VI., *Deés* Kálmán, *Keller* György, *Csik* Mihály, *Szalay* Dénes, *Tóth* Sándor és *Gyarmathi* Ambrus csendőrök.

Névváltoztatás.

A m. kir. VI. sz. csendőrkerület állományában:

Braun József őrsvezető vezetéknévét a m. kir. belügyminiszter urnak 1909 április 3-án 40.456/VI-a. szám alatt kelt engedélye alapján „*Budai*”-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában:

Kentler János cz. őrsvezető, *Schütt* Erzsébettel, 1909 [ápr. 22-én, Grabácson.

Górics György csendőr, *Bujdosó* Juliannával, 1907 máj. 16-án, Nántón.

Fock György őrsvezető, *Löffler* Erzsébettel, 1909 ápr. 12-én, Temesságon.

A m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományában:

Vincze János cz. őrm. *Esze* Borbálával, 1909 márcz. 11-én, Tarpán.

Pálfi János csendőr, *Bedor* Máriával, 1909 máj. 18-án, Osgyánban.

A m. kir. V. sz. csendőrkerület állományában:

Kankorszky István csendőr, *Zeljenka* Terézszel, 1906 okt. 23-án, Turzósfalván.

Mátyás Sándor cz. őrsvezető, *Szigeti* Eszterrel, 1906 máj. 1-én, Padragon.

Végh Miklós csendőr, *Czagány* Gizellával, 1905 febr. 26-án, Komáromban.

Petrovszky József czimz. őrsv. *Mokos* Máriával, 1908 okt. 3-án, Nagyszombatban.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Berkes István cz. őrsvezető, *Tóbiás* Máriával, 1909 apr. 15-én, Sárosdon.

Tóth György II. csendőr, *Fodor* Máriával, 1907 okt. 27-én, Ölbön.

Pandur Ferencz csendőr, *Korc* Erzsébettel, 1908 febr. 1-én, Barcsón.

Molnár György I. cz. őrm., *Házler* Rozáliával, 1909 apr. 27-én, Hajmáskéren.

A m. kir. VII. sz. csendőrkerület állományában:

Istrate Demeter cz. őrsv. *Urszuly* Borbálával, 1909 apr. 12-én, Kozmáson.

A m. kir. VIII. sz. csendőrkerület állományában:

Nagy Ferencz czimz. őrmester, *Schneider* Erzsébettel, 1909 apr. 3-án, Nagyváradon.

Varga József őrsv. *Juhász* Idával, 1909 márcz. 25-én, Csapon.

PÁLYÁZATOK.

Egy hivatalozolgai állás a balassagyarmati kir. törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 280 korona, esetleg természetbeni lakás. Ruhailletmény 100 korona, esetleg természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a balassagyarmati kir. törvényszék elnökéhez 1909. évi június hó 13-ig.

Egy hivatalozolgai állás a segesvári kir. járásbírósnál. Fizetés 600 korona. Lakpénz 240 korona. Ruhailletmény 100 kor.

Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények az erzsébetvárosi kir. törvényszék elnökéhez 1909 május 30-ig.

Egy irtokai állás Abanj-Torna vármegye levéltáránál. Fizetés 1400 korona. Lakpénz 720 korona. Magyar nyelv szóban és írásban, irattár-kezelésben való jártasság. Négy középiskolai osztály. Kérvények Abauj-Torna vármegye főispánjához 1909. évi május 30-ig.

Egy irtokai állás az antalfalvi kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 320 kor. Magyar nyelv szóban és írásban, a német, román, tót és szerb nyelv bírása kívánatos. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a pancsovai kir. törvényszék elnökéhez 1909 június hó 4-ig.

Egy irtokai állás a csikszentmártoni kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 320 kor. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a csikszerepai kir. törvényszék elnökéhez 1909 május 28-ig.

Egy hivatalozolgai állás a szatmárnémeti kir. járásbírósnál. Fizetés 600 korona. Lakpénz 280 korona, esetleg természetbeni lakás. Ruhailletmény 100 korona, esetleg természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a szatmárnémeti kir. törvényszék elnökéhez 1909. évi május 29-ig.

Egy irtokai állás az egri kir. törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 560 korona, esetleg természetbeni lakás. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények az egri kir. törvényszék elnökéhez 1909 május 28-ig.

Egy hivatalozolgai állás a keszthelyi gazdasági akadémiánál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Egy évi próbaszolgálat. Összes szolgai munkák, botanikus kerti munka. Kérvények a keszthelyi gazdasági akadémia igazgatóságához. 1909. évi május hó 30-ig.

Egy hivatalozolgai állás a m. kir. államvasutak tapolczai osztálymérnökségénél. Fizetés 800 korona. Lakpénz 150—300 kor. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a m. kir. államvasutak szombathelyi üzletvezetőségéhez 1909 május 31-ig.

Három irodaségéditzi állás a kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumban. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 800 kor. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kérvények a keresk. m. kir. miniszterium elnöki osztályához 1909 május 31-ig.

Egy ideiglenes irtokai állás a gyergyószentmiklósi kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 400 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a csikszerepai kir. törvényszék elnökéhez 1909 jún. 2-ig.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =

VI., Liszt Ferencz-tér 9.

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.

Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban.

Órskörlet leírás nyomtatvány kapható raktárunkon az előirt minta szerinti nagyságban darabonként 4 fillér árban.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest. IV. Egyetem-utca 4. sz.

Tárgyak őrizet alá vétele.

Irta: *Soltész Imre* csendőrfőhadnagy.

A bűnvádi perrendtartás 169. §-a előírja, hogy azok a tárgyak, melyek büntett, vétség, avagy kibágás által hoztak létre (mint pl.: a pénzhamisítványok), avagy melyek büntett, vétség, avagy kibágás elkövetésére szolgálnak, (mint pl.: a pénzhamisításhoz szükséges lemezek, a tolvajkulcs, betörő eszköz, stb.) e így a büntető törvénykönyv értelmében elkobzandók, avagy a mely tárgyak a bűnvádi eljárásban bizonyításra felhasználhatók (mint pl.: a tettesnek a helyszínén talált ruhadarabja, stb.), mint bűnjelek lefoglalandók.

Ezen lefoglalás kétféleképen történik és pedig:

1. a hatóság felszólítja a birtokost, vagy birlalót, hogy ezen tárgyakat adja át;

2. ha ezen felszólítás eredmény nélkül maradt, házkutatást, vagy személymotozást rendel el.

Mindezekből látható tehát, hogy a házkutatás és személymotozás csak egyik eszköze a lefoglalásnak.

A bíróság, vagy hatóság ezen lefoglalásra vonatkozó jogát vagy kizárólag önmaga gyakorolja, vagy egyes esetekben ezekkel a rendőrhatalóságokat, közegeket e így tehát a csendőrséget is felruházhatja.

Vannak azonban esetek, midőn a csendőrség azért, mert a késedelem veszélylyel jár, a hatósági meghatalmazást be nem várhatja, hanem egyes tárgyakat őrizet alá vehet oly czélból, hogy azokat a bíróság lefoglalja, vagy elkobozza.

Nézzük ezen eseteket közelebről.

Ha valaki büntett, vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétség nyomatókos gyanújával terbeltetik, a hatóság, vagy bíróság nála házkutatást, vagy személymotozást tarthat oly czélból, hogy a nála levő bűnjeleket, vagy a bűncselekménnyel összefüggésben levő tárgyakat lefoglalhassa.

Ha pedig ezen tárgyaknak törvényszerű birhatása, használata, vagy terjesztése tiltva van, a hatóság vagy bíróság ezeket lefoglalásuk után elkobozhatja és megsemmisítheti még akkor is, ha ezek nem is a tettes, vagy részes, hanem másnak tulajdonát képezik.

Egyéb bűnjeleket a bíróság lefoglalásuk után csak akkor koboz el (azaz nem ad többé vissza tulajdonosá-

nak), ha azok a tettes, vagy részes tulajdonai, míg ha azok másé, pl.: ha valaki másnak fegyverével lő le valakit, azokat az eljárás befejezése után tulajdonosának visszaadhatja.

A bíróságnak joga van végül egyes nyomtatványokat, leveleket, vagy táviratokat e egyéb küldeményeket posta, táviratbivatalnál vagy fuvarozó intézeteknél is lefoglalni.

Nézzük már most, hogy mindezen jogok bíróság, vagy hatósági felhatalmazás nélkül mennyiben illetik meg a csendőrt?

A csendőr a bűncselekmény szinhelyén talált minden tárgyat, mely a bűncselekménnyel összefügg, vagy a bizonyításra alkalmas, őrizetbe vehet, mivel ezek senkinek sincsenek birtokában, vagy birlalatában.

Ugyanezen oknál fogva őrizetbe vehet bárhol másutt talált tárgyakat is e pedig még akkor is, ha azok bűncselekménnyel nem is függnek össze, hanem valaki elvesztette őket.

Ha valamely bűnjel vagy bizonyítékul szolgáló tárgy valakinek birtokában, vagy birlalatában van, ezek őrizetbe vétele végett csak akkor tarthat házkutatást, ha ezen ház oly egyéné, a kit büntett, vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétségen tettenért; vagy ha egy házba, bárkié is legyen az, ezen tettenért egyén be-menekült.

Házkutatást tarthat továbbá, ha valahol segélykiáltásra jelent meg, vagy ha a házzal rendelkező maga kérte fel erre, vagy ha büntett, vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétséggel gyanúsított oly egyén házáról van szó, a ki rendőri felügyelet alatt áll, vagy mint szokásos büntettes ismeretes.

Korcsmik, kávéházak, csárdák, vagy más oly közönségnek nyitva álló helyek, melyekben tiltott szerencsejátékok szoktak üzni, vagy a melyek büntettesek rejtekül szolgálnak, még kibágás esetében is, birói határozat nélkül átkutatathatók.

Minden más esetben, a csupán kibágással gyanúsított egyén házát — még ha tetten éretett volna is, — vagy ha valamely bűnjel más valakinek, mint a tettenkapott egyénnek vagy olyannak házában van, a hová ez be-menekült, csak hatósági vagy bírósági felbivásra szabad átkutatni.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár tőléről nem képes olcsón finom és jó hangszert szállítani, mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, czimbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr, stb., míg **Reményi** legújabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.** Külön költségvetés díjtalanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszereül külön külön árjegyzék kerendő.

Csupán penzbüntetéssel büntetendő vétség vagy kibá-gással terhelt házat még a bíróság sincs jogosítva át-kutatatni.

Ha a késedelem veszélylyel jár és a hatósági vagy bírósági felhívást bevárni nem lehetne, a csendőr a büntett, vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétséggel gyanúsított, de tetten nem ért házat a községelöljáró-ság közreműködésével is átkutathatja, a mennyiben a perrendtartás értelmében a községelöljáróság rendőri hatóság s ezt sürgősség esetén megilleti a házkutatás megtartásának joga.

A csendőr saját kezdeményezéséből személymotosztást soba sem tarthat.

Sürgős szükség esetén azonban a büntett, vagy sza-badságvesztéssel büntetendő vétség nyomatékos gyanu-jával terhelt, avagy részes, továbbá a rendőri felügyelet alá helyezett és szokásos büntettes rubáit, vagy a nála levő tárgyakat átvizsgálhatja, ha azokban bűnjelt sejt elrejtve.

A személymotosztás tehát hatósági jog, míg az átvizs-gálás rendőrközegé.

Jelenlegi utasításunk a csendőrnek fenti átvizsgálásra vonatkozó jogát megszorítja ugyanazzal, hogy ezen jog csak az elfogott, elfogandó, vagy elővezetendő egyénnel szemben gyakorolható, de ezen megszorítást a szerkesz-tendő új utasításból törölni kellett.

Illusorius volna ugyanis, ha pl. egy néptömegben valaki azt jelentené a csendőrnek, hogy óráját ellopták, s nyomós a gyanuja, hogy azt X. egyén lopta el s ha ezen gyanúsított egyén rubáit a csendőr nyomban át nem kutatbatná, hanem várnia kellene, míg a bíróság írásbeli határozatával elrendeli megmotosztatását, holott ezen ideig a lopott tárgyat a tettes elrejtethné, vagy ha nála nem volna az, a csendőr a várakozás miatt nyomban más irányban nem kutatbatna.

Avagy pl. a vásárról egy szalmával megrakott szekér balad el a járőr mellett, s ez ezen alkalommal oly gyanus hangokat hall a szekérből, melyből azt követ-keztetheti, hogy a szekérben a szalma alatt lopott diez-nók vannak elrejtve.

Furosa helyzet állana elő, ha ilyenkor a csendőrnek a szekeret átkutatnia nem volna szabad, hanem ható-sági megbatalmazást kellene előbb kieszközölnie.

Ily esetben is tehát fel kell hatalmazni a csendőrt, hogy a gyanúsított egyén rubáit és a nála levő egyéb tárgyakat átvizsgálbassa, mert hiszen ily egyént gyanu alapján még nem foghat el, legfeljebb akkor, ha a lo-pott tárgyat nála megtalálta, már pedig ez esetben a személymotosztás megelőzi az elfogást, nem pedig meg-fordítva.

Hátra van még annak ismertetése, hogy a posta-, távirahivatal, vagy más fuvarozó intézetnél levő nyom-tatványokat, leveleket, vagy táviratokat őrizet alá ve-heti-e a járőr?

A jelenlegi utasítás értelmében ugyan igen, de volta-képen s az igazságügyminiszter és belügyminiszter ha-tározata szerint nem és pedig még akkor sem, ha erre a bíróság vagy ügyészség felhívna.

Ha azonban ezek mégis felhívják a lefoglalás végett, ez esetben azt nem foganatosítja, hanem a lefoglalás iránt neki kiadott határozatot a posta-, távirahivatal-nak, avagy a fuvarozó intézetnek kézbesíti.

Ezen kézbesítés is egy kivételes eset, mert más eset-ben ilyet a csendőr egyáltalában nincs kötelezve foga-natosítani.

Ha tehát a csendőrség arról értesül, hogy posta-, távirahivatalnál, vagy fuvarozó intézetnél oly nyom-tatvány, levél, vagy távirat van, mely büntetendő cse-lekményt, pl. izgatást, stb. tartalmaz, vagy melyből a nyomozott büntetendő cselekményre nézve fontos ada-tok tudhatók meg, ezekről és pedig nyomtatványnál ki-zárólag a kir. ügyészségnek, levelek, vagy táviratoknál pedig a netán közelebb levő vizsgálobíróknak, vagy járásbíróknak köteles jelentést tenni.

Ha azonban a felbivás bevárása az eljárás sikerét veszélyeztetné, a csendőr úgy segíthet magán, hogy be-várja a kézbesítést, s ennek megtörténtével a levelet, táviratot, stb. a községelöljáróság közreműködésével le-foglalás végett őrizetbe veszi.

Ha azonban a késedelem veszélylyel nem jár, ezen már kézbesített nyomtatvány, levél, vagy távirat lefog-lalása végett a már fennebb említett ügyészség vagy bírósághoz tesz jelentést.

Az ezen magánosoknál levő levelek stb. lefoglalása végett hozzá intézett felbivásnak ilyenkor már eleget tenni tartozik.

Nagyon természetes, hogy ha ezen magánházaknál a csendőr törvényadta jogánál fogva házkutatást saját kezdeményezéséből is tartbat, akkor a netán ottlevő ily leveleket, táviratokat vagy nyomtatványokat is őrizetbe veheti.

Szolgálati utasításunk ismerteti azon eljárást is, me-lyet akkor kell követni, ha nyilvános helyen bűncse-lekményt tartalmazó nyomtatvány, vagy képes ábrázolat árulását, vagy terjesztését észleli a csendőr. Ez esetben ugyanis elrendeli, hogy ezeket vétel, vagy elkérés ut-ján megszerelve a királyi ügyészségnek kell beszolgál-tatni.

Ezzel szemben megjegyzésem csak az, hogy nyom-tatvány alatt itt legfeljebb röpiratot, vagy olyan zug-lapot kell érteni, melyből egy-egy köteles példány az ügyészségnek beszolgáltatva nem lesz.

Ugyanis a napilapok, folyóiratokból egy-egy köteles példány mindig be lesz szolgáltatva az ügyészségnek s ez azokat átvizsgálja, s így fölösleges, hogy csendőrség őt e köteleességére fenti eljárásával még külön is figyel-meztesse.

Van még egy különleges joga a csendőrnek, mely

A legjobb órák,

legszilárdabb ékszer, egyszerűtől a legdrágá-big, ugy készpénz, mint részlettetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

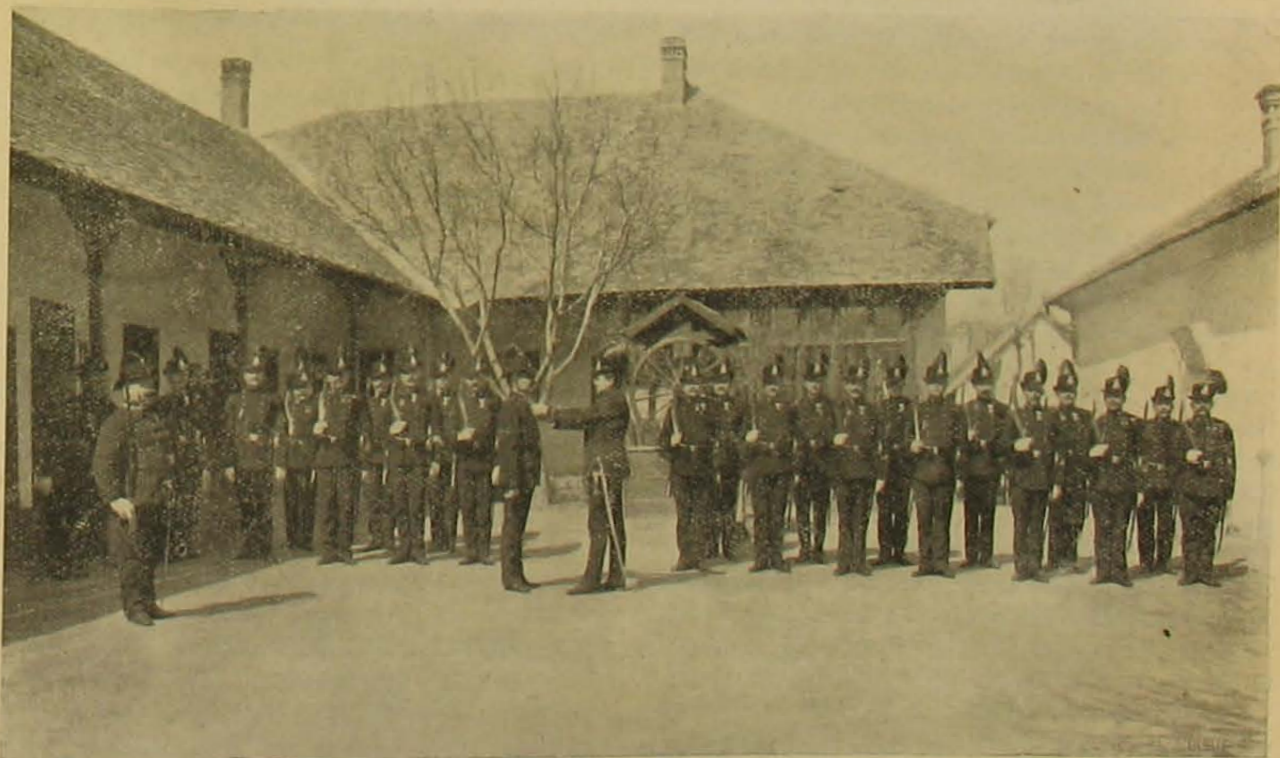
BRAUSWETTER JÁNOS

műrészénél Szegeden.

Javítások 5 évi jótállás mellett. Arjegyzék ingyen!

Pello Imre ezimzetes őrmester földiszitése.

Szekeres István ezimzetes őrmester földiszitése.

Külnített csendőrtisztek.

hasonlít az őrizetbevételhez és akkor áll elő, ha valamely egyén elfogatott, vagy elővezetendő.

Nyenyen ugyanis ruháit és egyéb tárgyait saját kezdeményezéséből is átvizsgálhatja s ha oly tárgyakat talál nála, melyek a szokás elősegítésére vagy támadásra alkalmasak, azokat az elfogott, vagy elővezetendőtől elvenni köteles.

Hátra van még annak ismertetése, hogy mi történjék az őrizet alá vett tárgyakkal?

Erre nézve utasításunk csak annyit említ, hogy azokat a csendőr rendszerint magával viszi, vagy megőrzésükről máséknak intézkedik.

Utasításunk ezen kitétele némi magyarázatra szorul.

A főelv az, hogy a tettes, vagy részestől elvett és a bizonyításra alkalmas tárgyak nála ne hagyassanak meg, hanem a bíróságnak vagy hatóságnak beszolgáltatásnak.

E czélból minden tárgy, mely a bűncselekmény által idéztetett elő (pl. hamis pénz), a melylyel a bűncselekmény el lett követve (pl. álkulcs), vagy mely bizonyításra alkalmas, (pl. a tettesnek a helyszínén felejtett zsebkendője), ha szállítható, az eljárásra illetékes bíróságnak, vagy hatóságnak szállítandó be.

Ha a tettes el lett fogva és nem az illetékes helyre, hanem a legközelebbi bíróságnak lett átadva, vele együtt a bűnjeleket is ide kell átadni.

A szállítás közben a bűnjeleken változásnak történnie nem szabad, ez okból bűnjelpénzt csupán pénzes levélben szabad szállítani, postautalványon soha.

Romlandó, vagy oly tárgyakat, melyek eltartása költséggel jár (pl. élő baromfiakat), átvételi elismervény mellett a községelöljáróságnak kell átadni.

Ugyanide kell átadni a nem szállítható tárgyakat, valamint azokat is, melyeket a csendőr az elfogott, vagy elővezetettől azért vett el, hogy az velők a szokást, vagy támadást meg ne kísérelhesse, de ez utóbbiakat csak akkor, ha azok valamely bűncselekménnyel összefüggésben nem állanak.

Például a tolvajnál talált fegyvert a bíróságnak kell átadni, mert a fegyverviselés mellett elkövetett lopás büntetett.

A bárhol talált tárgy, ha bűncselekménnyel nem függ össze, vagy a vele elkövetett bűncselekmény ki nem papható, a területen illetékes rendőrhatalóságnak adandó át.

Tűzvédelmi lőtereken talált élestötteau és fel nem robbant lövegeket érintetlenül kell helyükön meghagyni, de találásokról a legközelebbi tűzérparancsnokságot vagy szertárt azonnal értesíteni kell, hogy az elszállításukról gondoskodják.

Lopott ökröket, teheneket, ha a káros helyben van, a községelöljáróság közbejöttével ennek kell átadni, de eladásukat, vagy elbajításukat addigra, míg a bíróság a szabad rendelkezés jogát a károsnak meg nem adja,

meg kell tiltani s e tilalom betartására a községelöljáróság figyelmét is fel kell hívni.

Borbamisítványokból elég egy üveg lepecsételt borbmintát küldeni be a hatóságnak, a többi hamisítvány lepecsételve a községelöljáróság őrizetere bízható.

Orvvadászoktól elvett fegyverekből a töltényt ki kell venni, vagy ha ez nem lehetséges, a töltényt ki kell sütni.

Ha a fegyver bűncselekménnyel, pl. az ember élete elleni merénnyel függ össze, ez esetben a töltést külön nem szabad, mert itt a lövedék minősége a cselekmény minősítésére nézve fontossággal bír.

Ez esetben tehát a töltény vagy kiveendő, vagy előtöltő fegyverekről a gyutacs leveendő.

Lopott gazdasági eszközöket, pl. szekeret szét kell szedni, s alkatrészeit összekötve le kell pecsételni.

A bíróságnak beszolgáltatott, vagy a községelöljáróság őrizetere bizott tárgyakat, ha minőségük engedi, megfelelő tartóba kell tenni és le kell pecsételni.

Hogy pedig átadásuk és átvételük igazoltassék, a fél kívánatára ennek, s ezenkívül a csendőrnek saját maga részére, egy-egy jegyzéket kell készítenie s a fél és jelenvolt tanukkal is aláírnia.

Ezen jegyzékben a tárgyakat darabszám szerint oly részletesen kell leírni, hogy azonosságukra nézve kétség ne foroghasson fenn.

A tűzokokról.

Írta: Némethy Ferencz esendőr százados.

(Folytatás.)

Idő előtt elaludt vagy abbanmaradt tüzeknél nemcsak egy, hanem több tűzforrást (t. i. hol a tűz kigyulladt) kell keresnünk, még pedig oly helyeken is, melyeket a tűz nem támadott meg, mert az elővigyázó gyújtogató a legtöbb esetben több helyen szokott tüzet rakni. Nem szabad elmulasztani a tűzforrásokat minden esetben, főképen azonban rejtélyes égéseknél kutatni és pedig lehető gyorsasággal, mert ha ez kellő időben nem lesz eszközölve, a csütörtököt mondott vagy még tüzet nem fogott tűzforrásokata gyújtogató vagy annak megbízottja meg fogja semmisíteni.

Ezek után áttérek azon ismertető jelekre, melyekből gyújtogató fennforgására következtethetünk.

Ez is csak annak szükségét bizonyítja, hogy a tűzokokat már a tűz kezdetén vagy közvetlenül annak kitörése után kell keresnünk.

Gyújtogatóra következtethetünk:

1. Ha a tűz oly helyeken tör ki:

a) melyek el vannak dugva, nehezen közelíthetők meg és a hol tűz kiütése feltűnőnek, természetellenesnek tűnik fel;

b) melyek magukban véve nem voltak tűzveszélyesek;

c) melyeket lakattal stb. elzárva tartottak;

Ha fáj a feje ne tévőzzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmarkosabb migráint és fejfájást elmulasztja. — Ár K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három dobozról ingy. postai szállítás.

Navratil László járásőrmester.

Szekeres István cz. őrmester.

Kiflntetett csendőralti-iztek.

g) melyeket csak ritkán vagy kevés számú és ismert ember szokott felkeresni;

II. Ha a tűz oly időben keletkezett:

a) a midőn a tűz helyén senkinek dolga nem volt;

b) midőn a közlekedés a házban, gyárban szünetelt (őjjel, déli órákban);

c) viharos időben;

d) midőn a helyi tűzoltóság másfelé volt elfoglalva;

e) ünnepek alkalmával (vasárnap, ünnepnap);

f) midőn a tulajdonos, gyárigazgató el voltak utazva.

III. Ha a tűz több helyen vagy rövid egymásutánban különböző helyeken üt ki.

Ezen esetben lehetőleg gyorsan azt kell megállapítani:

a) vajjon a másod, harmadsorban támadt tüzet nem-e idézte elő hőszugárzás, hővezetés, futótűz, szikra vagy az első tűz lángja;

b) vajjon a különböző tüzhelyek elváltak-e különítva falak, raktárolt árúk által;

c) vajjon a tüzhelyek közelében voltak-e gyúlékony, könnyen tüzet fogó anyagok (fa, szalma, üzemi égő olajok, forgács stb.) és ezek vezeték (gyújtósszín) segítségével nem-e voltak a tüzhelylyel összekötve?

Elkülönített vagy elszigetelt tűzforrások, mesterséges tűzvezeték létezése gyújtogatásra mutat; csak oly esetben nem lehet több helyütt kigyulladt tüzekből gyújtogatásra következtetnünk, midőn az égés alkalmával tűzveszélyes anyagok, folyadékok, gázok felrobbantak, szét-szórattak és e közben gyulltak ki.

IV. Ha a tűz kezdetén nagy erővel tört ki.

Ez annál gyanusabb, minél kevesebb előjelei voltak a tűznek, így: szag, gőz, füstképződés. Még gyanusabb, ha hirtelen oly helyeken keletkezett tűz, melyek nem voltak tűzveszélyesek.

V. Ha a kezdőtű gyorsan lohadt.

Ezen jelenség gyanús és onnan magyarázható, hogy a gyújtogatásnál használt égőanyagok igen gyúlékonyak és hirtelen lángra kapnak. főleg ha különféle helyeken egyszerre gyújtataak meg. A lángképződés rendkívüli gyors, füst alig van; ha már most a gyúanyag elégett, a tűz ereje is csökken és akkor a tüzhely kevésbbé gyúlékony tárgyai fognak tüzet.

Ezen jelenségre minden kezdő tűznél különös figyelmet kellene fordítani.

Gyújtogatásra következtetnünk továbbá, ha a tűz színhelyőn levő tárgyaknál feltűnő változások észleltetnének. Így:

a) a butorok a faltól el vannak tolvá és inkább a helyiség közepében, kályha közelében állanak;

b) lámpa, olajtartók, faszén és hamutartályok nem a szokott helyükön vannak, hanem szekrényekben, az ágy a pamlag, a függönyök alatt;

c) szekrények fiókjai ki vannak nyitva, erőszakosan feltörve, gyúlékony anyagokkal megtöltve;

d) kályhák, gázcsapok nyitva vannak; kályhákban égő tűz, parázs van; égő folyadékok tartályai üresen állanak, tartalmuk kifolyt;

e) az égés helyén nyitva tartott ablakok, ablaktáblák be voltak zárva, az ajtók ellenben nyitva (hogy a tűz fényét észre ne vegyék és mégis légvonat legyen);

f) szén, fa, rőzse egészen vagy részben szét volt hányva, helyenkint felhalmozva, még pedig gyúlékony tárgyak közelségében; a gyúlékony anyagok közé még könnyebben gyúlékony tárgyak kevertettek, pl. papír, olajos rongyok vagy azok petroleummal, spiritussal stb. leöntettek.

(Gyújtogatásra következtetnünk, ha a helyszínén vagy

attól távolabbi helyeken rombolások cszközöltettek, így például:

a) ha égésveszélyes anyagok tartályai, kémények, kálybacsövek, villamos vezetékek stb. erőszakosan megromgáltattak vagy megsemmisítettettek;

b) ha az oltószerek, oltási előkészületek basznavehetőtlenné tétettek vagy eltávolítottak;

c) ha a légvonatot előidézése céljából ajtók, ablakok, padozat, falak, padlás felfeszítették, mely esetben azt kell megállapítani, hogy ezen nyílások szélei elégtelenek és a tűz hatása melyik oldalról érvényesült leginkább. A tűz irányát ezen nyílásokon és azok szelein lévő elszenesedési helyekből és a füsttől visszamaradt nyomokból lehet megállapítani.

A nyomozásnál tekintetbe kell vennünk, vajjon nem maradtak-e a tűz színhelyén idegen, vagyis nem oda való tárgyak.

Ha a tűz színhelyén idegen, nem oda való tárgyak találatnának, melyek mindig más helyeken voltak vagy melyek nem is tartoztak oda, akkor azok mineműségükre nézve megvizsgálandók, annak meghatározása végett, alkalmasak voltak-e gyujtogatásra vagy az égés táplálására és terjesztésére?

Az égés helyén felbalmozott gyúanyagok odakerülése, melyek rendszerint ott nem raktározattak vagy basználtattak, tanuk kikérdezése által felderítendő.

A mennyiség nem játszik nagy szerepet, fődolog megállapítani azt, hogy az anyag könnyen gyulékony volt és akként volt elhelyezve, hogy a lángok más tárgyakat is felgyujtbattak. Figyelembe kell ugyanis vennünk, hogy ezen gyujtóanyagok még kis mennyisége is helyesen és czélszerűen a többi égbető tárgyak között elosztva, egyidejű meggyulladásnál erős tüzet okozhat.

A gyúanyagok, gyujtószerek a legkülönbélebb lehetnek, minők: papír, széna, szalma, fa, (szilánk, forgács), czérna, spárga, pókháló, laza állapotban vagy éghető folyadékokkal telítve; gyapot, gyapju, olajos rongyok; celluloid, kén, phosphor, zeiradék, stearin, gyertya, parafin, szurok, mézga, viasz, tapló, gyufa, puskapor, lucifer, robbanó anyagok, olajok, petroleum, szurok, égő olajok, benzín, gazolin, ligron, naphta, spiritus, æther; továbbá gázok és gőzök összesajtolt vagy folyékony állapotban, pl. acetylen, világítógáz stb.

Ott, ahol gázzal történik a tüzelés, világítás, meg kell vizsgálni, vajjon a tűz helyén vagy anuak közelében a gázcsap nyitva hagyatott-e?

Ha gnyfaskatulya találatnának, melyben még néhány szál gyufa van, kipubatulandó, ki szokott ily gyufákat használni (tulajdonos, lakók, munkások).

Ha a tűz helyén vagy attól távol is bot, pózna, lécz, ásó, kapa, kaszanyél volna, akkor azt meg kell vizsgálni, vajjon a végén nincs-e elszenesedve, esetleg rongyokkal, szénával, szalmával vagy ehhez hasonló anyaggal begöngyölítve és hogy ezen anyagokon van-e nyoma

az égésnek, esetleg azok égbő folyadékokba nem lettek-e bemártva.

Ily esetekben a tűz minden valószínűség szerint ezen szerek segítségével lett gerjesztve még pedig oly helyszereken, hogy közvetlen nem férközhetett, teken, tovább a gyujtogató közvetlen nem férközhetett, tehát: az eresz alatt, ablaknyílásokban, istállók, tetőzet oly helyein, melyek magasan fekezenek és nyílásokkal oly helyein, melyekben az előbb meggyujtott gyujtóanyag birnak, melyekben az előbb meggyujtott gyujtóanyag bedugattott. Ha ezen hely az égés helyétől távol van, akkor az megközelítőleg a gyujtogató visszavonulási útját is megmutatja, vagyis azt az irányt, melyben a gyujtogató a tett után eltávozott.

A gyujtóanyag bedugására basznált nyilást meg kell vizsgálni, vajjon az már az égés előtt is meg volt-e, vagy a gyujtogató által mesterségesen lett-e készítve, kivájva.

Kitüntetett csendőraltisztok.

— Képekkel. —

Testületünk napról-napra halad a tökéletesülés felé. Az évenként elért számos eredmény, különösen egyes bonyolultabb bűnügyek kiderítésénél altisztjeink és csendőreink részéről tapasztalt s úgy a hatóságok, mint magánosok által számtalanszor elismert és a napilapok által is dicsérőleg hangoztatott zsenialitás, szigoru s pontos kötelességtudás, a nyomozásra való rátermettség és kitartó, fáradhatatlan buzgóság mind azt mutatják, hogy testületünk a vele szemben tanúsított követelményeknek nemcsak kiválóan megfelel, hanem a bűnügyi nyomozás terén a lehető legmagasabb nivóra is felemelkedni törekszik.

Mint már számtalan esetben történt, úgy ezuttal is bozzájárult a csendőrlégényesség emez ambiciózus törekvéseinek, az előljárók, hatóságok és a sajtó általi dicsérő elismeréséhez a Legfelsőbb elismerés is, a mennyiben Ő Felsege, Legfelsőbb Hadurunk és királyunk, irányunkban való legkegyelmesebb jóindulatának és Legmagasabb elismerésének jeléül három derék altiszt bajtársunknak, a koronás ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

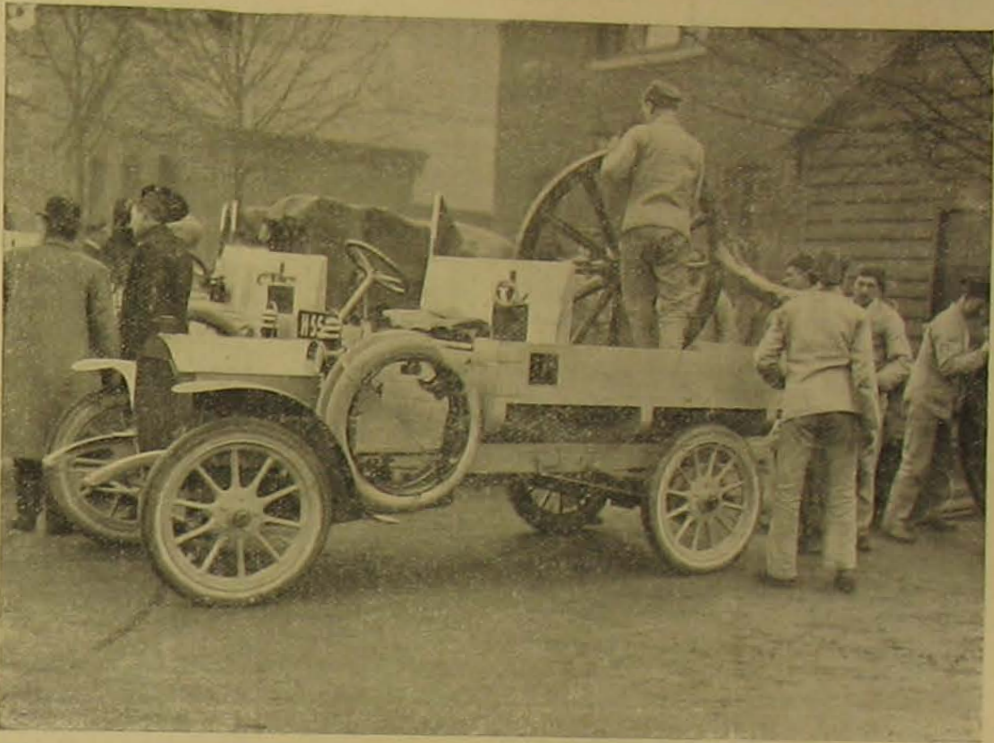
Ezekre vonatkozó tudósításunkat az alábbiakban ismertetjük.

Folyó évi április hó 4-én dicsizette fel *Ambrózy Gyula* százados, budapesti szárnyparancsnok *Navrátil László* járásörmeester, monori járásparancsnokot a koronás ezüst érdemkeresztel, a melyet említett bajtársunk az 1907. év nyarán Dánoson történt borzalmas rablógyilkosság és más büncselekmények elkövetésével terbelt rablászövetkezet tagjainak kiderítéseért és elfogásáért nyert Legfelsőbb kitüntetésül. A feldicsizés a szárny altisztjeinek jelenlétében történt meg, a kik előtt magas szárnyalásu beszédben ismertette *Ambrózy* százados a kitüntetett érdemeit, követendő például állítván őt a jelenvoltak elé, mint kötelességtudó, pontos, szorgalmas, derék altisztet. A feldicsizést az előljárók és bajtársak szerencsekívánatai követték, majd társas ebédre jöttek össze s kedélyes, jó hangulatban ünnepelelték a kitüntetettet.

Ugyancsak eme nyomozásban való fáradhatatlan buzgóságáért, leleményes és sikeres működéséért *Pelle*

Brucker Győző Nándor és Társa
órás, ékszerész. GYŐR 33. sz.

A m. kir. csendőrségnek ingyen és bérmentve küldöm **500 képpel** ellátott árjegyzékeket. Kedvező feltételek. — Feltétlen tisztességes kiszolgálás. — Csendőrségi megbízható órák 5 évi jótállással.

Ágyuk fölrakása automobilra.

Hadi automobilon az angol hadseregben.

Imro czimz. őrmester, pusztavacsi őrsparancsnok is a koronás ezüst érdemkeresztet nyerte Legfelsőbb kintetésül, a melylyel április hó 25-ön díszítette fel őt Kecskeméten Hunyetz Károly százados, ottani szárnyparancsnok.

Nagyban emelte a feldiszitással kapcsolatos ünnepély fényét, hogy azon a szárny tisztjein és altisztjein kívül Forster László honvéddhuszár százados, osztályparancsnok, valamint az ottani helyőrség tiszti és altisztikárának számos tagja és a polgári hatóságok kiküldöttjei is megjelentek.

Hunyetz százados gondolatokban gazdag, szép beszédben ismertette a kitüntetett érdemeit, a kitüntetés alapját képező nyomozásban kifejtett leleményességét, lan-kadatlan szorgalmát és sikeres működését, basonló törekvéseire buzdítván a jelenvolt bajtársakat is. A feldiszitést 80 teritékű díszebéd követte, a melyen Pelle Imre cz. őrmestert, mint a közbiztonság kiváló har-czosát, szivből eredő meleg óvációban részesítették.

Harmadik kitüntetett bajtársunk: Szekeres István, gödöllői tiszti különítménybeli cz. őrmester, gödöllői II-od altiszt.

Ismeretes olvasóink előtt, a mult évben, fényes nap-pal, páratlan vakmerőséggel végrehajtott ujbpesti bank-rablás esete. Ennek egyik, éppen külföldre menekülni szándékozó tettese fogatott el Szekeres cz. őrmester gyors és feltűnő zsenialitással tett intézkedése folytán s ezzel előmozdította a másik tettes kézrekerítését és az elrablott nagyszegű pénz előkerítését is. Ezért nyerte Legfelsőbb kintetésül a koronás ezüst érdem-keresztet. Folyó évi április hó 7-én tüzte fel Almássy Zeigmond százados, különítményparancsnok bajtár-sunknak a kitüntetés eme jelvényét, az ez alkalomra

egybegyűlt mintegy 26 főnyi legénység előtt, tartalmas szép beszéd kíséretében. A buzdító hatású beszéd rend-kivül mély batást gyakorolt a jelenvoltakra. A feldiszi-tés megtörténte után úgy Almássy százados, mint a jelenvolt bajtársak gratuláltak a kitüntetettnek, majd kedélyes, jó hangulatban elköltött társasbéd után, egy kellemes emlékekkel gazdagban, őrsükre távoztak.

A midőn mi is őszintén gratulálunk említett bajtár-sainknak eme jól kiérdemelt kitüntetéshez, egyidejűleg a Pelle es Szekeres cz. őrmesterek feldiszitéséről fel-vett csoportképet és Naueralt járásőrmester fényképét — jelen számunkban — olvasóinknak bemutatjuk.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az egészséges és egészségtelen életmód.

Egy nagyon fontos mindennapi kérdésről nagyobb ta-nulmányt ír a fenti czim alatt az „Urania” czimű folyóiratban Sajó Károly. A cikkből, közérdekű voltára való tekintettel, érdemesnek tartjuk olvasóinkkal is meg-ismeretnii az alábbi részeket.

Az életerő föntartásához szükséges tényezők közt már meglehetősen megbecsülik nagyobb körök is a levegőt, már t. i. a friss levegőt. A mit azonban a szabad le-vegő jótékony szerepének tulajdonítanak, az részben a napfényé. Ha a szabad levegő nincs együtt a napfény-nyel, akkor értéke már jóval csekélyebb.

A levegőben levő oxigén az, mely egészségügyileg számításba jöhet.

A levegőnek oxigéntartalma nem nagyon különbö-zik falun és városban, sőt a jól szellőzőt, tágas laká-

sokban sem; legalább nem annyira, hogy egészség dolgában ez a különbség valami nagy jelentőségű lehetne. A különbség egészen másban rejlik. Van ugyanis az oxigénnek egy módosulata, mely sokkal erősebb hatású, mint a közönséges elem és melyet *ózon*nak neveznek. Már ózontartalom tekintetében a különböző helyek levegője közt igen nagy a különbség. Erdős tájakon, tengeren, hegyeken az ózontól sokkal több szokott lenni, ellenben lakószobákban aránylag kevés. Az ózonnak az emberi szervezetre igen jótékony hatása van és a bakteriumölő képessége is jóval nagyobb, mint a közönséges oxigéné; ámbár némelyek ezt tagadják.

A kevésbé lakott, de növényzettel borított belyek levegőjének, valamint a tengeri levegőnek még egy igen nevezetes tulajdonságuk van, t. i., hogy kevés bennük a bakterium. És ha valami levegőről azt mondják, hogy „egészséges” — például a hegyi és tengeri levegő — úgy legelső sorban az teszi egészségessé, hogy csakély a bakteriumtartalma.

Könnyű megérteni, hogy miért fajul el nébány nemzedék alatt a nagyvárosok lakossága; mert hát akkora embertömeg közepében, kivált ha a népesség tisztátalan, a levegő rendszeren borzasztóan fertőzött. Csak nagy esők és hóesés alkalmával valamelyest tisztább; mihelyt azonban a talaj megszárad és a tetején lévő porréteget felkapja a szél, az abban lévő microbionok milliárdjai tódulnak bele a lakosság tüdejébe és persze a szájon át a gyomorba is. Ha tehát valahol nagy jelentőségű a köztisztaság, hát akkor mindenesetre ott az, a hol százezer, vagy több százézer ember, hozzá még lovak és egyéb háziállatok is élnek együtt aránylag kis helyen.

A köztisztaság alatt azonban nem csupán a hatóságok teendőit kell érteni. Igaz, hogy a hatóságok feladata e téren életbevágó, de épen akkora szerepe van a köztisztaságban minden egyes embernek. Egy tisztátalan kétlábú sok száz embernek egészségét ronghatja meg, hogy a levegőt, illetve a benne levő port, megfertőzi.

Hiszen ne vegyünk egyelőre egyebet tollunk alá, mint a köpködést. Ez az ocsmány szokás egyik legfőbb oka annak, hogy a nagyvárosok légkörében annyi a betegségcsíra. És az a különös, hogy még az u. n. „intelligencia” nagy része is megütözik azon, ha az utcán való köpködés ellen szól valaki. Egészen természetesnek találják, hogy sáros időben olyan pépben kell gázolni, mely a csatornák tartalmánál semmivel sem különb. Ha aztán száraz lesz az utca, akkor ez a kimondhatatlanul utálatos anyag poralakban felszáll és lélegzőszerveink legelső részébe közé tartoznak az utcai köpködés elültetése. Mindenféle betegségben levő emberek járnak-kelnek az utcákon és — a hogyan ma látjuk a helyzetet — valamennyinek ürülékét be kell vennie még a tiszta embereknek is. Nem kellemes dolog ilyesmirel írni, valamint olvasni sem. De ha szakadatlanul nem mulatunk rá a gyalázatosságokra, akkor sohasem fogunk megszabadulni tőlük. A villamos és vasúti kocsikban már van erre vonatkozó tilalmi tábla; de még nincs elég foganatja.

Mi következik a fentebbiekből? Az, hogy a nagyforgalmú utcákban olyan keveset járjunka minő keveset csak lehet. Ha nincs bennük okvetlenül szükséges teendőnk, illetve ha sétálni akarunk, akkor keressünk olyan helyet, hol kevés ember jár.

Mindamellet tény, hogy a fertőzéseket egészen nem kerülhetjük el, mert mindig tiszta helyeken nem járhatunk. Ha azonban a felelősséget a felelős tárgyalat csúf szokásról az embereket el lehetne szoktatni, akkor körülbelül 30—40%-al javulhatna a városi közegészség és valószínűleg annyival kevesebb volna a betegség. A tuberkulózisnak és a katarrhusoknak főforrása az utcák és közbelyek, valamint mindazon helyek tisztátalansága, a hol sok ember gyülekezik össze.

Égető szüksége van minden nagyvárosnak téli sétahelyre. Mert hiszen az utca sétahelynek — már piszkossága miatt sem tekinthető. A séta- vagyis üdülőhelyek télen mentnek kellene lennie a szélről és sártól. Ilyen pedig most nincs nálunk. Persze arra senki sem gondolt, mikor a várost rendezték, hogy télen máshova is lehetne üdülni járni, mint a kávéházba, vagy az utcára. A Városliget nem szélmentes és azonkívül, ha nem fagy, olyan sáros, hogy a sárczipőt is lemarasztalja a járó kelő lábáról.

Téli sétahelynek tehát bomoktalajon kellene lennie; a futóhomok olyan, hogy még napokon át zabogó esőtől sem lesz sáros. Az egészségnek olyan fákkal és bokrokkal kellene beültetve lennie, a melyek télen épen olyan tömött koronájuk, mint nyáron, vagyis örökzöld parkot értek.

Az ilyen téli park arra is alkalmas volna, hogy az ismerős családok ott találkoznának egymással, nem pedig lakásaikban. Hogy ez miért czélszerű, azt nem nehéz megérteni. Először is nem a szobában ülnek le a látogatás idejét; már ez is nagy nyereség. Azután a szokott ragályozások, melyek a téli betegségek okozói, így részben kiküszöbölhetők volnának. A tél rendezési bajai nálunk a katarrhális bajok, az influenzával együtt. Azt mondhatjuk, hogy ha ezeket el lehetne kerülni, az átlagos emberi életkor, mely minálunk most a 30-dik és 40-dik életévek közé esik, megnyúlnék annyira, hogy az átlagos életkor a 70—80-dik életévek közé esnék, tehát olyan lenne, mint a minőt Norvégiából és Ausztráliából ismerünk. Elsenyvedésünkben óriási mértékben hozzájárulnak a katarrhális fertőzések, melyek között leggonoszabb az influenza. Ez a csúf betegség maga több emberáldozatot követel, mint a typhus, kolera, vagy egyéb bajok bármelyike, a tudóvészen kívül. Az influenzát a bacillusnak kívül még legalább is négy másik katarrhális, vagy népiesen úgynevezett „nátha-bakterium” van. Ezek mind hozzájárulnak a szervezetet tönkretételéhez. Mert hol a tüdőben, hol a légcsőben, hol a fülben, hol egyéb szervekben hagynak vissza a kóros elváltozásokat és körülbelül azt mondhatjuk, hogy mindegyikük ront valamit a szervezeten. Még az érzéki szerveket, kivált a látás, szaglás és hallás szerveit is megromtják az évek folyamán.

Még mindig akadnak intelligens emberek — ez épen a csodálatos — a kik az efféle bajokat megbűlésnek tulajdonítják. Így esik aztán meg, hogy először a mama „hül meg”, valahol és meglesz a nagy katarrhusa. Már aztán majdnem biztos, hogy nyolcz nap múlva a család egy vagy több más tagja „hül meg”. Ha pedig olyankor látogatókat fogadnak, néhány nap múlva ezek fognak „megbűlni” és így a „megbűlés”-t nyomon lehet követni in infinitum.

(Vége köv.)

Merkur kerékpárok

Csendőrségi alkalmazottak kerékpárból 20 kor., alkatrészekből és gumikból 20% á engedm. részesülnek. Arj. széklet ing. eu és bérment e kuld

DÉRY EDE

kerékpár- és varrógép

SZEGED.

legfinomabb gyártmány, gyönyörű kiállítás, rendkívül olcsó árak teljes jóállás mellett. Csekély havi fizetési tételre.

— Gummik, alkatrészek rendkívül olcsó áron. —

nagyraktár

KÉPEINKHEZ.

Hadi automobilon az angol hadseregben.

A modern technika haladása a hadsereg felszerelését, stratégiáját és taktikáját is alaposan megváltoztatta. Hajdanta a nyers erő, gyakran egy vezér egyéni bátorsága, ügyessége és vitézsége döntötte el az ütközetek sorsát. Ma már a hadtestek különböző felállításai — mondhatni mint a sakkjátszma — dönti el a győzelmet.

Óriási szerepe van itt természetesen az ágyúknak, melyeket, — miként azt képeinken látthatják olvasóink — páncéllal véd és automobilba helyez az elmés és élelmes angol. Hja, mert *«times is th money»* (az idő pénz), mely a hadviselésnél különösen fontos szerepet játszik.

HIREK.

Számvívői vizsga. A május hó 11-én Ziegler Károly tábornok, csendőrségi felügyelő elnöke alatt, Oláh Odön alezredes, a belügyminisztérium csendőrségi osztályának és Körner Károly őrnagy, a honvédelmi minisztérium 16. osztályának vezetőiből, továbbá Marsó György alezredes, budapesti csendőrkerületi parancsnoktól, Nemesszeghy László főhadnagy, budapesti csendőrkerületi I. segédtisztből, Stolzenberg János főszámtanácsosból és Tasi Dániel százados-számvívőből állott bizottság előtt Molnár Károly II. és Molnár Henrik III. számú csendőrkerületbeli ez. őrmesterek, Nedolász Gyula III. számú csendőrkerületbeli ez. őrsvezető és Végh Kálmán V. számú csendőrkerületbeli őrsvezető a számvívői vizsgát jeles eredménnyel letették.

Gyűjtogatás. A sárosszegyi Palocsa községben május 9-én Pekár Mihály csüre felgyújtván az így keletkezett tüztől 28 ház és több melléképület mintegy 50,000 korona kárértékben elhamvadt. A lubotényi őrsnek Rohovszky Ferenc ez. őrmester és Zán Miklós csendőrből állott járőre a gyűjtogatót Nyemekgut Bálint palocsai lakos személyében kiderítette és elfogta.

Dinamitmerénylet egy őrsraktanya ellen. A hunyadmegyei Felsőszálláspatakon levő őrsraktanya ellen május 9-éről 10-ére virradó éjjel, eddig ismeretlen tettesek, eredménytelen dinamitmerényletet követtek el. A tette-

sek nyomozására a szomszédos őrsokről 10 főnyi legénység összpontosított.

Egy járőr megtámadtatása. Gyuricza Mátyas és Mogyoró Imre járszfényeszarui őrsbeli csendőrökből állott járőrt Jászfényszaru községben, máj. 10-én, este 3/4 10 órakor portyázás közben, csendre intés után Jalsó Fábrián és Cserbáti István ottani lakosok megtámadták és Gyuricza csendőr fegyveréről a szuronyt lecsavarták. Gyuricza csendőr erre kardot rántott és Jalsó Fábrián balkezeit, könyökön alul, egyetlen vágással levágta, Cserbáti pedig homlokán könnyen megsebesítette.

Kóbor cigányok üldözése. Bandli Károly őrsvezető és Horváth Ferenc csendőrből állott lengyelítő őrsbeli járőr, május 12-én délután négy órakor a Somogy megyében levő kéthegyi berekben egy előtűk feltűnt és nyomban megfutamodott ismeretlen kóbor cigánykaraván ellen, sikertelen üldözésük után, eddig ismeretlen eredménnyel öt lövést intézett.

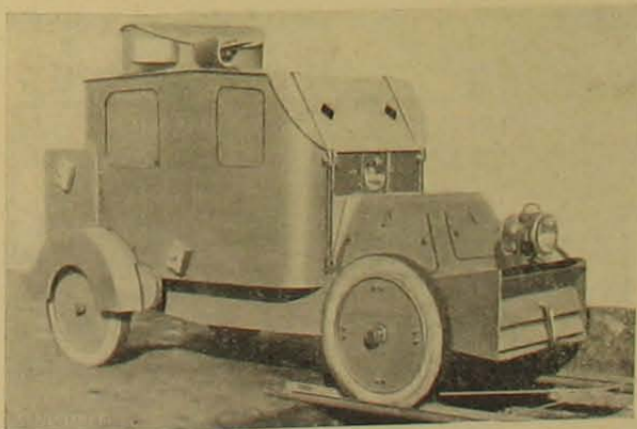
Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség névtelen levelekre nem válaszol, kérésiratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva, nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel helyeget ne küldjenek. Szolgálatlalt kapcsolatos kérdésekre csak az esetben válaszolunk, ha a kérdés általános és fontosabb jelentőségű szolgálati ügyet érint, akkor is a felvetett és a tárgy lényegének megfelelően szövegezett kérdés előrebocsátásával, hogy az adott válasz mindenki által megérthető legyen s így a felesleges kérdezősködéseknek eleje vétessék. Épp ily módon adjuk meg az általános műveltséget előmozdító válaszokat is.

10. V. nyugalmazott csendőr, Babócsa. A volt csendőr című s regénynek is beillő elbeszélését, hosszadalmasságánál fogva, és mert lapunk, — mint szaklap — komoly irányával össze nem egyeztethető: — nem közöljük.

G. J. járásőrmester. Beküldött cikke, miután a tettést a járőr előtt a legelső tanu megnevezte s így a nyomozás minden érdekesség nélkül való volt: — nem közölhető.

100. A feltételek szabadság eredete az angol gyarmatokban keresendő. Ott ugyanis szokás volt, hogy a hatóságok a deportáltak büntetéseket igazolvány mellett szabadsággolták s ez által a

Páncélos automobil ágyu-toronynyal.

Betegszállító automobil

HIVATALOS RÉSZ.

Örsáthelyezés.

A m. kir. V. sz. csendőrkerület balassagyarmati szárnyának területén fekvő Hontnémeti községben elhelyezve volt örs 1909. évi április hó 30-án Hontrákóczra helyeztetett át.

Örsök lovasítása.

A m. kir. II. számú csendőrkerület területén a sövényháza-baksimajori gyalogörs 1909 ápr. 30-án, a bánlaki gyalogörs 1909 május 4-én, a törökkanizsai gyalogörs 1909 május 5-én, a földéaki, algyői, valkányi és szőregi gyalogörsök 1909 május 6-án, a románécskai és zichyfalvai gyalogörsök 1909 máj. 7-én, végül a perlaszi gyalogörs 1909 máj. 8-án lovasítottak.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Okiratilag megdicsértetett:

A magyar korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

a m. kir. VI. sz. csendőrkerület állományában:

Hegedüs Gyula százados, szakaszparancsnoki minőségében 12 éven át a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményteljes működéséért, valamint alárendeltjeinek helyes nevelése és vezetéséért.

Előléptettek:

A m. kir. I. sz. csendőrkerület állományában:

a letett altiszti vizsga eredményéhez képest

1909 május 1-ével:

a következő altiszti tanoncok:

Csiszér Albert, Csató Máté, Halász Lajos, Szoboszlai József, Pap Zsigmond, Kovács János, Veres Mihály, Szendrői Antal, Losonczi Sámuel, Nagy József, Baricz Sándor, Kercsó Sándor, Jakabos Pál, Kórodi András, Hegyesi András, Bába János, Mózes Albert, Horváth György, Siklódi András, Csekme Tamás, Jakab József II., Hegyi János, Uri Károly, Bartalis András, Molnos Antal, Pál István I., Jankó György, G. Biró István, Szócs József, Pál Ferencz, Mátyus Lajos, Biró János III., Kovács József, Máté Sándor, Keller Nándor, Király József, Bálint Mátyás és Boldizsár Péter cz. örsvezetők; továbbá:

az öt évi tényleges csendőrségi szolgálat betöltése után:

Katali Ferencz, László Gergely, Lázár György, Ábrahám József, György Mihály I. és Fehér István csendőrök, *csendőr cz. örsvezetők*.

A m. kir. VII. sz. csendőrkerület állományában: az öt évi tényleges csendőrségi szolgálat betöltése után:

1909. évi május hó 1-ével:

Szabó József II., Mészáros Zakariás, Bucsi Ferencz, Izsák: János, Gerendi Sándor, Bálint Márton, Kele István, Miklós Gáspár, Bondor Sándor, Szócs Sándor és Kis Kálmán csendőrök, *csendőr cz. örsvezetők*.

A m. kir. VIII. sz. csendőrkerület állományában:

a letett altiszti vizsga eredményéhez képest

1909. évi április hó 30-ával:

a következő altiszti tanoncok:

Bokor István, Kékel Rezső, Szabó Pál, Szabó Lajos, Dósa János, Jok Lajos, Szikler Ferencz, Szabó Antal, Csiszti Mihály, Ruzsicska Márton, Jaksa István, Fenyvesi Péter, Horváth Antal, Bankó Sándor, Orbán József, Argyelán Demeter, Szől Károly, Kormos István, Vincze János, Rafai Mihály, Bundli József, Badó Boldizsár, Varga János, Nyiri Lajos, Duj János, Mizsei Pál, Péterffy Lajos, Nyiri Pál, Nagy József, Ferencz István, Jakab József, Czákó János, Molnár György, Vén János, Bécs Károly, Sinkó Sándor, Bozsó Ferencz, Mátyás Mihály, Keresztesi Mihály és Lugosán János czimz. örsvezetők.

Katonai szolgálati jel.

A legénységi I. osztályú katonai szolgálati jellel elláttak:

a m. kir. III. sz. csendőrkerület állományában:

Kiss József örm. 1909 ápr. 16-án, *Lepárt József* járásörm. 1908 nov. 2-án, *Bulogh József* cz. örm. 1909 ápr. 16-án, *Daróczy Endre* járásörm. 1908 okt. 16-án.

A m. kir. VII. sz. csendőrkerület állományában:

Biró Mihály és *Gothárd János* járásörmesterek 1909 ápr. 18-án.

A legénységi II. osztályú katonai szolgálati jellel elláttak:

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Barna Ferencz cz. örm. 1908 okt. 6-án, *Kozma Sándor* cz. örsv. 1909 jan. 23-án, *Vernárszky János* cz. örsv. 1909 ápr. 21-én, *Hrdlicska Mihály* cz. örsv. 1909 ápr. 20-án, *Negyési Lajos* cz. örsv. 1909 jan. 13-án, *Belényesi István* cz. örm. 1909 ápr. 21-én, *Kosztin Márton* örsv. 1909 febr. 9-én.

A m. kir. VII. sz. csendőrkerület állományában:

Szász András, Józsa Imre, Tordai Sámuel örsv. és *Bodó Lajos* cz. örsv. 1909 ápr. 18-án, *Szécsi Sámuel* örsv. 1909 ápr. 24-én, *Sándor István* örsv. 1909 ápr. 27-én, *Törzsök Mihály* czimz. örm. 1909 jan. 11-én, *Szaufira Simon* cz. örsv. 1909 ápr. 12-én, *Csergő József, Péter Lajos, Tőkés József* cz. örm. és *Fehér Mihály* cz. örsv. 1909 ápr. 20-án.

Járőrvezetői jelvényt nyel elláttattak :

A m. kir. I. sz. csendőrkerület állományában :

Váncsa Simon, Aron Fracilla, Csinádi Károly, Me-
gyesi János, Kulmár Lajos, Kosza József. Bulyurka
Sándor, János Mihály, Földcsári Aurél, Péter György,
Sándor Péter. Szabó Elek, Szabados Gyula, Vajasdi
Sándor, Pap Sándor, Vincze István, Kakován Ador-
ján, Berei Mózes, Pap Péter, Péntek János, Máté
György, Zólyomi Balint csendőrök.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában :

German Márton cz. örsv. 2 drb. 10 koronás arany-
ból álló lovaglási jutalomdíjban részesítettet.

Névváltoztatás.

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában :

Önyika Gábor cz. örsv. vezetéknévét a m. kir.
belügyminiszter urnak 1909 április 3-án 36,315/VI-a.
szám alatt kelt engedélye alapján „Szilágyi”-ra vál-
toztatta.

PÁLYÁZATOK.

Egy hivatalozolgai állás az élesdi kir. járásbírósnál. Fize-
tés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 160 korona. Ruhailletmény
100 kor. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a nagy-
várad kir. törvényszék elnökéhez 1909 június 11-ig.

Egy irtoki állás a hajdusobozelői kir. járásbírósnál. Fi-
zetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 320 kor. Magyar nyelv
szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kérvények a
debreczeni kir. törvényszék elnökéhez 1909 június 11-ig.

Egy hivatalozolgai állás a tiszalöki m. kir. adóhivatalnál.
Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 160 korona. Ruhailletmény
60 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a nyir-
egyházi magyar királyi pénzügyigazgatósághoz 1909. évi jun.
hó 15-ig.

Egy hivatalozolgai állás az aradi magyar kir. járásbírósnál.
Fizetés 600 korona. Lakpénz 320 korona. Ruhailletmény

100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények az aradi
kir. törvényszék elnökéhez 1909. évi június 1-ig.

Egy irtoki állás a budapesti kir. törvényszéknél. Fizetés 1400
korona. Lakpénz 300 korona. Magyar nyelv szóban és írásban.
Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a
budapesti kir. törvényszék elnökéhez 1909 június 9-ig.

Egy ideiglenes irtoki állás a gyergyószentmiklósi kir. járás-
bírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 400 korona.
Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály.
Telekkönyvi vizsga. Kérvények a csikszereclai kir. törvényszék
elnökéhez 1909 jún. 2-ig.

Szolgai állások a budapesti, kassai, kolozsvári, nagyvárad,
pécsi, pozsonyi, soproni, temesvári és zágrábi posta- és távirda-
igazgatóságoknál. Fizetés Budapesten 800, a többi állomáshelyen
700 kor. Törvényszerű lakpénz. Természetbeni ruházat és évi 20
korona lábbeli-átalány. Próbaszolgálat. Kérvények az illető posta-
igazgatóságoknál 1909 jun. 10-ig.

Egy hivatalozolgai állás a balassagyarmati kir. törvényszék-
nél. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 280 korona, esetleg
természetbeni lakás. Ruhailletmény 100 korona, esetleg termé-
szetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények
a balassagyarmati kir. törvényszék elnökéhez 1909. évi június
hó 13-ig.

Egy hivatalozolgai állás a temesrékási m. kir. adóhivatalnál.
Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 200 kor. Ruhailletmény
100 kor. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a temes-
vári m. kir. pénzügyigazgatósághoz 1909 június 20-ig.

Egy irtoki állás az antalfalvi kir. járásbírósnál. Fize-
tés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 320 kor. Magyar nyelv szóban
és írásban, a német, román, tót és szerb nyelv bírása kívánatos.
Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a
pancsovai kir. törvényszék elnökéhez 1909 június hó 4-ig.

Egy irtoki állás a békéscsabai kir. járásbírósnál. Fizetés
1400 korona. Lakpénz 480 korona. Magyar nyelv szóban és
írásban. Három havi próbaszolgálat. Négy középiskolai osztály.
Telekkönyvi vizsga. Kérvények a gyulai kir. törvényszék eln-
ökéhez 1909. évi június 12-ig.

Egy hivatalozolgai állás a keszthelyi gazdasági akadémiánál.
Fizetés pótlékkal 600 korona. Ruhailletmény 100 korona. Ma-
gyar nyelv szóban és írásban. Egy évi próbaszolgálat. Összes
szolgai munkák, botanikus kerti munka. Kérvények a keszthelyi
gazdasági akadémia igazgatóságához. 1909. évi május hó 30-ig.

Három irodasegéd-tisztviselői állás a kereskedelemügyi m. kir. mi-
nizteriumban. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 800 kor.
Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kér-
vények a keresk. m. kir. minizterium elnöki osztályához 1909
május 31-ig.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =

VI., Liszt Ferencz-tér 9.

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

... Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek *du*s választékban. ...

Örskörlet leírás nyomtatvány kapható raktárunkon az előirt minta szerinti
... nagyságban darabonként 4 fillér árban. ...

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Karhatalom.

Irta: K. Nagy Sándor.

Nincs okom kételkedni abban, hogy a karhatalom kérdése érdekli a személy- és vagyónbiztonság nagyra-becsülésére méltó fentartóit, fáradszhatatlan, éber őreit, a törvényesség megvédelmezőit és az igazság támaszait: a csendőröket.

Nem merem ígérni, hogy ezt a sokat vitatott kérdést teljesen tisztába hozom, csak azt, hogy az idevonatkozó adatok felhasználásával hozzájárulni kívánok a megoldáshoz.

Könnyebb áttekinthetés végett csoportosítom az adatokat a következő címek alatt: 1. *Mi a karhatalom?* 2. *Karhatalom és rendőri segély.* 3. *Kik szolgáltatják a karhatalmat?* 4. *Kik rendelkeznek a karhatalommal?* 5. *A karhatalom jogtalan igénybevételenek büntetése.* 6. *A karhatalom költségei.* 7. *Csendőri szolgálattal és karhatalom.*

A kinek türelme lesz végig olvasni ezeket: talán nem pazarolja egészen oktalanul az idejét.

1. Mi a karhatalom?

Mint minden fogalmat, úgy ezt is nehéz röviden és szabatosan meghatározni.

Én így határozom meg:

«Karhatalom: a fenyegetett törvényesség biztosítására, vagy a megzavart közrend helyreállítására kirendelt fegyveres erő.»

Tudom, némi ellenvetésre találhatok, hogy a «fegyveres erő» kifejezést használom, mert a Büntető perrendtartás 13. §-a szerint: «fegyveres erő alatt a hadsereg, hadi tengerészet, a honvédség és a népfelkelés értendő.» De a *katonai erőt* szándékosan nem említem, mivel ugyanezen törvényszakasz szerint: «a *katonai* szó a hadseregre, hadi tengerészetre, a honvédségre, a népfelkelésre és a csendőrségre vonatkozik.» Így a rendőri hatóságok egy része nem tartozik a *katonai* elnevezés keretébe. Mert ugyancsak a Bp. St. §-n szerint: «rendőri hatóságok alatt értendők az államnak, a törvényhatóságoknak, rendezett tanácsú városoknak és a községeknek rendőri hatáskörrel bíró hatóságai és hivatalai, valamint ezeknek vezetői és önálló intézkedésre jogosí-

tott tagjai, nevezetesen a községi elöljáróságok is. Rendőri közegek: a felsorolt hatóságoknak alárendelt hivatalnokok, az állami, törvényhatósági, városi és községi rendőrök, valamint a csendőrségnek altisztjei és legénysége.»

Már pedig látni fogjuk, hogy a szó közönséges értelmében vett karhatalmi szolgálatot olyan egyének is teljesítenek, a kik a Bp. értelmében sem fegyveres erő, sem a katona fogalma alá nem tartoznak.

De mert a szó közönséges értelmében a karhatalom olyan segítséget jelent, mely fegyveresen jelenik meg a éppen fegyverének tekintélyével oszlatja el a törvényességet fenyegető veszedelmet s állítja helyre a megzavart közrendet: így méltán nevezhető fegyveres erőnek...

Más helyeken így találom a karhatalom meghatározását:

«Karhatalom a hatósági intézkedések végrehajtásához szükséges fegyveres erő. Ellenazegülés esetében karhatalom igénybevétele van helye. A karhatalom indokolatlan alkalmazásáért a vétkező közhivatalnok felelős.» (Pallas Lexikon X. 162.)

Grünwald Bela: «A törvényhatósági közigazgatás kézi könyvében» következőleg szól a karhatalomról:

«A karhatalom vagy rendőri vagy katonai. A rendőri karhatalom a hatóság rendelkezésére álló rendőri személyzet fegyveres erejének felhasználása a határozatok végrehajtását akadályozó ellenszegülés megtörésére. A katonai karhatalom a katonai erő igénybevétele oly esetekben, midőn a hatóság rendelkezésére álló rendőri fegyveres személyzet elégtelen a fentebbi cél elérésére. (I. kötet 340.)

Az igazságügyminiszter 1896. évi október 29-ikén 58 410. I. M. sz. a. kiadott rendeletéhez csatolt utasítás szerint:

«A karhatalom célja a közhatóságokat támogatni, hogy ez által azok törvényes intézkedéseik és hivatalos ügyködések alkalmával valamely erőszakos ellenállás leküzdésére szükséges anyagi erőre támaszkodhassanak.»

A Honvédelmi miniszter által 1876. évi június 13-án 1962. sz. a. kiadott rendeletéhez csatolt s az 1887. évi 4538. sz. a. átdolgozott utasítás szerint:

«A karhatalom célja: a közhatóságok támogatása, hogy

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olcsón főm és jó hangszert szállítani, mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, cimbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr, stb., míg **Reményi** legújabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve köldetik **Budapestről, Király-u. 58.** Külön költségvetés díjtalanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön külön árjegyzék kerendő.

ez által azoknak törvényes rendelkezései és hivatalos működése ellen irányuló erőszakos ellenállás elnyomására a szükséges anyagi erő szolgáltatassék».

Igy tehát, midőn általánosságban a közszájon forgó, a köztudatba átment karhatalomról van szó: a most idézett körülrások után is ragaszkodnom kell a fentebbi fogalom meghatározásához, amely magában foglalja a karhatalomnak mindegyik részét s a mely alatt lehet érteni a *rendőri* és *katonai karhatalmat* egyaránt.

2. Karhatalom és a rendőrség.

Az a kérdés most már, hogy van-e különbség a *katonai* és *rendőri karhatalom* között s általában — a köznapri elnevezéstől eltekintve — lehet-e *rendőri karhatalomról* beszélni.

Fentebb idéztem már a Bp. 85. §-át, a mely meghatározza a rendőri batóságokat és rendőri közegeket, s utóbbiak közé tartoznak a közhivatalban álló rendőrök és a csendőrség altisztjei és legényeége is.

Magam is kijelenthetném azt a felfogást, hogy nagy különbség van a karhatalom és a rendőri segély között. De nagyobb nyomatéma lesz szavamnak, ha törvényes rendeletet idézek.

Az *igazságügyminiszter* 1874. április 18-án 8405. I. M. sz. a. kiadott rendeletében ezeket mondja:

„Nehogy az 1868 : LIV. t.-cz. 379. §. s az 1870. évi XLII. t.-cz. 58. §-ának m) pontjában foglalt s egymással látszólagos ellentétben álló intézkedések s az ezekből származható félreértések az igazságszolgáltatás kívánatos gyors meoetére káros behatást gyakoroljanak, a m. kir. *belügyminiszteriummal* e tekintetben létesített egyértelmű megállapodás nyomán felbivandónak találtam a figyelmet azon különbségre, mely az 1870. évi XLII. t.-cz. 58. §-ának m) pontjában említett *karhatalom* s az 1868 : LIV. t.-cz. 379. §-a esetén igénybe vehető *rendőri segély* között, ezen két fogalom belső lényegéből kifolyólag fennáll.

„Ha ugyanis a megtekezendő ellentállás oly mérvű, hogy nemcsak egy, hanem két vagy több járásbeli rendőrség (pandurok) összecsoportosított kirendelését vagy általában tetemesebb erő alkalmazását teszi szükségessé, akkor, mintbogy ilyszerű intézkedés az egyes járási tisztviselők hataskörét meghaladja: az 1870. évi XLII. t.-cz. 58. §. m) pontjához képest az alispán által elrendelendő *karhatalom* esete áll elő, ha ellenben, a mint ez az 1868 : LIV. t.-cz. 379. §-ának esetében állani szokott, egy két *közbiztonsági közeg* közreműködése is elegendő, ez esetben csakis a szűkebb körű *rendőri segély* ről lehet szó.

Ezekhez képest felhivom, intézkedjék a vezetése alatt kir. bíróságoknál, hogy a *karhatalom* és a *rendőri segély* között föntebb előtintetett különbség előforduló esetekben kellőleg szem előtt tartassék s nevezetesen utasítsa a bíróság mellé rendelt bírósági végre-

bajtókat, hogy az 1868 : LIV. t.-cz. 379. §-ának eseteiben a törvény világos szavaival is egyezőleg, mindenkor *rendőri segély* szolgáltatása iránt keressék meg az illető közigazgatási közegeket.

Megjegyzem még, hogy amennyiben végrehajtásnak ellenszegülés általi akadályozása miatt, a kifejtett ellenállás mérvéhez képest, kivételesen a fentebbi értelmű, s az 1868 : LIV. t.-cz. 379. §-ában említett *rendőri segély* mérvét meghaladó *karhatalom* alkalmazása válnék szükségessé: erről a bírói kiküldött részéről a kiküldött bírósághoz teendő jelentés s ez utóbbi által keresendő meg az alispán a *karhatalomnak*: az 1870. évi XLII. t.-cz. 58. §. m) pontjához képest leendő kirendelése végett.»

Ezeket mondja a rendelet. Az ott említett törvények pedig a következők:

Az 1868 : LIV. t.-cz. (polgári perrendtartás) 379. §-a: „A végrehajtást ellenszegüléssel gátolni nem szabad; ha mégis gátoltnék: azt a bírói kiküldött az illető törvényhatóság legközelebbi *közbiztonsági közegének segélyével* foganatosítja.

Az 1870. évi XLII. t.-cz. 58. §-a: „Az alispán, mint a vármegye első tisztviselője, elrendeli a *karhatalom* alkalmazását és felfogadja és elbocsátja a rendőröket, pandurokat stb.

Itt meg kell jegyezni, hogy az utóbb említett törvényt hatályon kívül helyezte ugyan a köztörvényhatóságokról szóló 1886 : XXI. t.-cz., azonban ennek 68. §. o) pontjában szintén ez van: „Az alispán a vármegye első tisztviselője s mint ilyen, intézkedik a *karhatalom* kirendelése iránt.»

Hasonlóképen hatályon kívül helyezettett időközben az 1868 : LIV. t.-cz. cikknek a végrehajtási eljárásra vonatkozó része, de az e helyébe lépett 1881 : LX. t.-cz. még élesebben megállapítja a rendőri segély és karhatalom közötti különbséget.

A végrehajtási eljárásról szóló 1881 : LX. t.-cz. 32. §-a szerint ugyanis: „A végrehajtás foganatosítását ellenmondással, kifogással, vagy ellenszegüléssel gátolni nem szabad. Ellenszegülés esetében a végrehajtás az illető törvényhatóság vagy közbiztonság legközelebbi *közbiztonsági közegének segélyével* foganatosítandó, melyhez a megkeresést közvetlenül intézi. A netán szükséges katonai *karhatalom* megszerzése végett a kiküldött, a kiküldő bíróság főnökéhez köteles fordulni.»

Ilyenformán találjuk ezt az adóvégrehajtási törvényben is.

A közadók kezeléséről szóló 1883. évi LIV. t.-cz. 78. §-a szerint:

„A közigazgatási batóságok (községi elöljáróságok, szolgabírák, polgármesterek, alispánok és az utóbbiakkal egyenlő rangban álló tisztviselők) kötelesek arról gondoskodni, hogy (a közadók kezelése körüli) végrehajtási eljárás foganatosítása alkalmával a közrend szükség

A legjobb órák,

legszokottabb ékszerek, egyszerűtől a legdrágábbig, egy készpénz, mint részlettízetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JANOS

műórásnál Szegeden.
Javitások 5 évi jótállás mellett.
Arjegyzék ingyen!

esetében karhatalom kirendelése által is fentartassék. Ugyanezt mondja ki az 1909. évi XI. t.-cz. 70. §-a is, (mely azonban 1911. évi január 1-én lép életbe).

A *Büntető törvénykönyv* szándékosan kerüli a karhatalom kifejezését akkor, midőn a hatóság elleni erőszakról szól. Ugyanis a Btkv. 165. §-a szerint:

„A hatóság elleni erőszak büntetést követi el és 3 évig terjedhető börtönnel büntetendő az is, aki valamely hatóságnak küldöttségét, választmányát, bizottságát, hivatalnokát, vagy más közegét, vagy a küldöttség, választmány, bizottság valamelyik tagját vagy közegét, a törvény vagy a hatóság megbagyásának végrebajtásában erőszak vagy veszélyes fenyegetés által akadályozza, vagy valamely intézkedésre kényszeríti, vagy pedig hivatalos eljárása alatt tetteleg bántalmazza.

Ugyanezen büntetés alkalmazandó, ha a cselekmény a fentebb megjelölt testületek vagy személyek *védelmére rendelt* vagy megjelent személyek ellen követetik el.»

Míndezekből tehát az következik, hogy a karhatalom és rendőri segély nem ugyanaz s hogy a karhatalom csak ott vehető igénybe, a hol a rendőri segély már nem elegendő, vagyis, hogy a rendőri segély karhatalomnak nem nevezhető.

(Folyt. köv.)

Jósolók és kuruzslók.*

A társadalom gunyáján vannak ugynevezett szégyenfoltok, amelyeket soba el nem távolít onnan a felvilágosodásnak, a tudománynak semmiféle tisztítószere. Prédikálhatnak például a babona ellen unos-untig, az embereknek ez a — mondhatjuk — ősi szenvedelmé örökéletű marad.

Gazdag és intelligensnek tartott emberek közt épp úgy virágzik a babona, mint a munkás-, a földművelőosztályban; a hol a fejlődés törvénye leginkább konstátálható: a baladás nagy középpontjaiban, például Londonban, Párisban épp úgy, mint a stagnáló vagy visszaeső Keleten, tesszük azt: Teheránban.

A változás csak annyi, hogy mifelénk kivesztek a századok folyamán a durvaság kritériumai. Boszorkányokat nem égetnek el. Egyébként minden a régiben maradt.

A babonára spekulálók között legalantasabb szintéjén a cigányasszonyok vannak. Rendszerint ártatlan, kised manipulációik, a melyekkel cselédleányok filléreit csalják ki, nem igen érdemelnek említést. A konyhatündértől nem is lehet rossz néven venni, hogy a maga tyukcsézével a kártya abrakadabráiból vagy a jósnő durva tenyerének vonásaiból akarja kiokumlálatni a jövendő titkait.

Kevésbé ártatlanok, sőt sokszor veszedelmesek azok a jól öltözött matrónák, akik szépen berendezett lakásukon urinőket fogadnak. Ezeknek a lelkén nem egy esaládi élet földulása szárad, nem egy olyan drámának

* Mutatvány *A szánta ördög meséi* című új könyvsorozat második kötetéből, amelyet *Bűnös nők* címmel Tabori Kornél hirlapíró és Székely Vladimír rendőrfogalmazó írtak. — Lásd a Hírvivatot.

is okozói, amelynek utolsó felvonása a bíróság előtt vagy éppen a törvényszéki orvostani intézet boncolótermében játszódik le.

Sikerült egy ilyen tiszteletreméltó külsejű jósnőnek a bizalmát megnyernünk. Ő nagysága — bizonyos határig — ismertette a módszerét. Két napilapban hirdet állandóan. A vendégek már működésének megkezdése után elég szép számmal keresték föl. Most mindennap akad öt-hat vendége. Kliensei közt van egy exminiszterné, két grófnő és akárbány olyan polgári bölgy, a kinek férje előkelő pozíciót tölt be.

— De én még csak kezdő vagyok — mondta szerényen . . . Másfél éve since, hogy megkezdtem a praksisomat.

— Hogyan jutott eszébe, hogy effélével foglalkozzék?

— Házvezetőnő voltam egy ismert jósnőnél s ott láttam, hogy mennyit keres. Beletanultam a dolgokba s ma már teljesen értem a legtökösabb fogásokat is.

— Mennyit keres nagysád?

— Egy bónapban átlag négyszáz forintot. Ebből hirdetésre százat költök, a butorosnak fizetek részletül ötvenet, különféle szerekre és eszközökre harminczat. De ez még semmi.

— Hogy hogy?

— A volt főnököm báromszor-négyszer ennyi jövedelmet mutathat ki, pedig csak betenkint háromszor, délután két órától hatig fogad. Neki régi gyakorlata és nagy szerencséje van, mert sok mágnásasszony akad a kliensei között.

*

A mi hirdető jósnőink és kártyavetőnőink többnyire szerényen butorozott szobában jósolják a jövendőt. Sokkal nagyobb virágzásnak örvend a jóslás mestersége Berlinben, Londonban s legkivált Párisban. Elegánsan berendezett lakásokban trónolnak ott a szibillák és híven gondoskodnak arról, hogy a stafásze méltó legyen szelbámos szerepüköz.

Jóval működésük megkezdése előtt kiáltó, nagy reklámok jelennek meg a lapokban az ő csodálatos tudásukról s varázserőjükről, a melynek titkát messze idegen földön, többnyire Indiában, a varázslók és bűvészek rejtelmes országában szerezték.

Szemképráztató pompa fogadja a látogatókat, mindenféle effektusok hatnak, a jósnő misztikus környezetbe buvik. S özőnlük az arany, mert drágán mérik a leleplezett „jövőt”.

Egyik-másik birességre tesz szert. Mert valószínűséget nem nebéz jósolni. A bosszas praksis alatt — vallják ők — éles ítélőképessegre lehet szert tenni, a mely a jövevény megjelenéséből, arczráncaiból, szemtükréből leolvassa annak multját s vágyait, a minek bozzaértő, ügyes összegezéséből meg lehet csinálni a valószínű jövendő kivonatát.

Azok a bíres jósnők, ha belépsz hozzájuk, rendszerint már tisztában vannak veled: ki vagy, mit akarsz, minő jós-sablont huzzanak rád. Az előszoba bomályában ravaszul megbuzódnak segítőársai, a kik minden egyes belépőről *előzetes rapporttal szolgálnak*.

*

A budapesti jósnők közül barmincz-negyven hirdet a napilapokban. A többinek nincs szüksege reá. Érdekes, hogy sokan miképpen szerzik a jól fizető vendégeket s egyben a népszerűségüket.

Ha fáj a feje ne tétovázszék, hanem **Beretvás-pastillát** basználjon azonnal

mely 10 percz alatt a legmákosabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

A jósnő összeköttetésbe lép egy-két cselédszerző-intézettel. Ennek a klienseit, a cselédleányokat, vagy a férfialkalmazottakat (inasokat, kocsisokat stb.) beajánlja a vendégeinek, bogy szegődtessek őket. A cselédszerző viszont jó szőért vagy pénzért kitudja a faczér cselédktől azoknak a familiáknak a viszonyait, a melyeknél szolgálnak. Elárulják a családtagok életkorát, intim szokásait, jellemző tulajdonságikat stb.

Nem egy cseléd van, a ki tisztán ebből él. Beszegődik valamelyik uri családdhoz s egy hónap mulva eltávozik, bogy megfelelő honoráriumért eladja a tapasztalatait.

Ilyen körülmények között aztán nem csoda, bogy a jósnő sokszor valósággal megdöbbsenti a vendégeit kitűnő értesültségével, magánviszonyaikban való nagy jártaságával.

Különbén esetleg okos és művelt urinök ugyancsak olbámolnak, bogy erre vagy arra a hozzátartozójukra, ismerősükre mennyire ráillik például az ilyen kijelentés:

— Fekete, karcsu, kékruhás nőt látok . . . Gyöngy-kolliért visel a bálban . . . Pusztulással fenyegeti családai boldogságát . . . Vigyázzon a férjére! . . .

Vagy efféléit mond a menyecskének:

— Szőke, magas fiatalember közeledik . . . Racsosol . . . Miniszteri hivatalnok . . . Erre feltékeny a férje . . . A szőke ifju nagyon szerelmes.

Ezen az uton sokszor el is hiteti a hölgygyel, bogy neki kapitulálnia kell az udvarló előtt, a kitől aztán külön honoráriumot kap a jósnő.

A budapesti Kasszandrák szalónjainak nem egy férfilátogatója is van, a ki épp oly aggódva, visszafojtott lélekzettel figyeli a szentenciákat, mint a babonás asszonyanép.

Már annyira vitte néhány jósnő, bogy nyolczszázforintos lakást tarthat s nyáron fürdőhelyre mehet, a hol folytatja a prakezist. Mint a hogyan a párisi jósnők Nizzába, illetve nyáron Osztendebe vagy Biarritzba vonulnak, a pestiek elmennek Balatonfüredre, vagy a Tátrába, a hol könnyen megkeresik a nyaralás költségeit.

*

A kuruzslók, sajnos, éppen Magyarországon különös figyelmet érdemelnek, mert bőven termő talajuk akad az alsóbb néprétegek tudatlanságában. A paraszt még mindig bizalmatlanul néz az orvosra s fölébe helyezi a tudományt a babonát, a gyógyszerháznak a javasasszonyok boszorkánykonyháját.

Nagy, igen nagy bajnak kell lennie az elhagyott falusi helyeken, ha már orvosi segítséghez fordul a nyavalyás beteg. Az orvos többnyire csak az utolsó szalmaszál, melyhez a halálos deliriumában fuldokló kapkod. Mikorra pedig az orvos a beteghez ér, annak szervezetét a kuruzsló némberek kotyvaléka már annyira tönkretette, bogy a doktor tényleg alig tud rajta segíteni s így ártatlanul szítja a vele szemben való bizalmatlankodást.

A közegészségügy nézőpontjából is állandó veszedelem a kuruzslás, amelyet tulnyomó részben nők üznek. A halálozási arányszámok kedvezőtlen százalékaiban a kuruzslásnak kiirthatatlan visszaélései lényeges szerepet játszanak.

A buta tradíció csökkönyössé teszi a parasztot, a ki vakon bizik a kuruzslók hókusz-pókuszaiban. A népi igazai doktorai még mindig a legtöbb helyen: kiérdeme-

sült bábák s vén cigányasszonyok, a kikkel nemcsak faluhelyen, hanem népesebb városokban is találkozhatunk. Mert bár éltetőik főképpen az alsóbb néprétegek, de — mesterkedéseiket egy kis modern mázzal bekenve — még a műveltebb osztályokba is be tudnak hatolni s hitet tudnak ébreszteni.

A falusi javasasszony rendszerint a falu esze. Ellenőrizetlen mende-mondák s asszonyi tereferék révén ki-válík egyik-másik megvénbedt némbér a többiek közül; elbiteti másokkal, talán magával is, bogy szavainak varázsereje van, bogy megronthat és gyógyíthat. Megszerszi az akadékoskodó legény szívét a szerelmes leányzónak. Megbékíti a patvarkodó feleséget. Ad balzsamot, csodafolyadékot minden betegség és nyavalya ki-üzésére.

Érdekes ezeknek a paraszti szőlbamosoknak egyik-másik machinációja.

Megesis például, bogy a tebén véres tejet ad. A falubeliek hite szerint meg van rontva s ezen csak a javasasszony segíthet. Hozzája fordulnak tehát. Egy-két forintocska ellenében a vénasszony hozzálát a gonosz szellem kiüzéséhez. Ime: A tejeskőcsőgöket kakukfüvel, vasfüvel, fodormentakeverékkel kiforrázza, közbe lepörgetve néhány miatyánkot. Így válnak a tejes kőcsőgök immunisokká a gonosz szellem kísértéseivel szemben. Most jön a tebén, a boszorka megáll az istálló küszöbén s háromszor keresztet vet a tebén felé, érthetetlen szavakat dörmögve. Majd megfűstöli az állat tőgyét valami száraz fű fojtó fűstjével. Ha másnap is véres a tej, újra elülről kezdi a műtétet.

Más eset:

Kánya gazd'uram Pistája beteg. Ezen persze csak Sári néni segíthet, a ki először is megkeni a nyavalyás gyereket valami folyadékkal. Aztán megfűstöli kömény-nyel s makacsul mormogja az ő csodaimáit, a melyeknek szővegét senki sem érti. Majd jön a fűrősztés. Hadd mossa le az istenadta porontyról azt a rossz nyavalyát! Sári néni forró vízbe beledob egy egy marék sőt, egy vörőbagymát s bozzáloccsant egy kis szentelt vizet is. Most a seprűvel a küszöböt háromszor megsüti. A víz forni kezd, Sári néni erre forró párájába tartja az irgalmatlanul kapálódzó gyereket. Ha a szegény agyonkinzott még most sincs jobban, következik a még hatásosabb kura. A gyereket elviszik a templomba s mikor a pap az Urfelmutatást végzi, a szentélytartószekrény kulcsát háromszor megforgatják a kicsi szájában. A gyerek végül magától meggyógyul. Segit a természet. Persze, bogy a lelki vaksággal megvert szőlők halálkódva gondolnak Sári néni nagyszerű gyógyítására.

Egy ilyen eset után nincs az az orvos, a ki konkurrálni tudna a rezesorru bábával.

Különösen a Bánátban, Biharmegyében s az oláhok lakta vidékeken otthonosak a babonából élőködő szipirtyók s elpusztíthatatlan a tekintélyük.

Nem egy igazán végzetesen belekontárkodik az orvosi tudományba. A legkomplikáltabb betegséget is gyógyítják. Rákabajon, fertőző betegségeken épp úgy segítenek, mint holmi könnyű gyomorrontáson s némelyik egész labororiumot rendez be a csodakenőcsőkből.

Hogy ezek mindannyi szerei és eszközei az ember testi épisége és élete ellen intézett merőnyletnek, azt talán fölösleges mondani.

Csodakenőcscek alkatrésze többnyire vörös higany, cinőber, viasz és olaj.

Nemrég egy törvényeségi tárgyaláson lelepleztök egy

Brucker Győző Nándor és Társa
órás, ékszerész. **GYŐR 33. sz.**

A m. kir. csendőrségnek ingyen és bérmentve küldöm **500 képpel** ellátott árjegyzékemet. Kedvező feltételek. — Feltétlen tisztességes kiszolgálás. — Csendőrségi megbízható órák 5 évi jótállással.

A főhercegi pár a felavató ünnepélyen.

Izabella főhercegnő corclét tart.

A bősztényi katonai gyógygyavillon felavatása.

kuruzslóasszonyt. Vallomása alapján közöljük a következő receptet, melyet egy tüdőbeteg leányon alkalmazott: A beteg testét bekente czinóberrel, aztán félóra a beteg kibűlt kemenczébe bujtatta. Majd lefektette egy sötét szobába a anyji dunyhát, vánkost rakott rá, hogy a szerencsétlen iszonyúan izzadni kezdett. Kilencz napig kinlódott a páciens, a kit azalatt csak sötétan levestel volt szabad etetni. A gyöngye tüdő végre is felmondotta a szolgálatot a leány meghalt.

— Nyápicz volt, nem bírta ki a kurát! — mondotta vállatvonva a vénasszony. Ha kibírja, meggyógyult volna.

Akadnak köztük belgyógyászok is. Különös szeretettel vétetik be a pálinkát, továbbá még sokszor kékkövet, febré vitriolt, kutyatejet, kámfort a biganyt adnak, sőt válságos helyzetben megittatják a beteggel a saját vizeletét is. Szerencséjükre van sok erős természetű, a ki mindebbe sem pusztul bele és ez a sikerük egyik titka.

Kifogyhatatlan a kuruzslóasszony találékonyága, mikor szerelmi csodaszerekről van szó. Mindenfelé ismerik például a bűvös pogácsát. A leány ingéből, mikor a menstruáció rajta van, levágnak egy darabot a azt apróra összevagdálva, a pogácsa közé keverik. Ha a leány megeszi, soha senki el nem csáhitja többé. Ha pedig még a fekete csibe szemét is megétekel vele, akkor holtáig hű és szelíd kutyája lesz a szerelmes leányzónak.

Nélkülözhetetlen végül még a kuruzslóasszony, a mikor tiltott vagy előlegezett szerelmi viszonyok gyümölcseinek eltüntetéséről van szó.

Ezen a réven lesz egyik-másik boszorkány a falu és környék meghittje, ennyi-annyi titok őrzője, ide vezetőre vissza egy-egy kuruzsló vénasszonynak a falubelijeivel szemben nyilvánuló, szinte érthetetlen befolyása. S ahhoz jól ért, hogy a helyzetet kiaknázza, sőt olykor egész családokat terrorizáljon.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az egészséges és egészségtelen életmód.

(Vége.)

Minden katarrhus kivétel nélkül fertőzés következménye. Ha valamelyik katarrhus okozó baktérium benn van már szervezetünkben, akkor meghűléssel súlyosbítani lehet a bajt, vagy gyorsítani kitérését. *De a hideg maga* katarrhus nem okoz. Senki sem áll ki olyan borzasztó hideget és nem fagyoskodik annyit, mint a sarki utazók. És éppen a sarki tájakon nincs katarrhus. Megfagyni szegények, bizony könnyen megfagynak, de náthát nem szoktak kapni. Az első náthákat, légsőhurutokat, torokgyulladásokat stb. rendszeren akkor kapják, mikor visszatérnek a magános tájakról a lakott helyekre, városokba, a hol bankettet adnak tiszteletükre, sok emberrel kezét fognak és esznek-iszznak olyan edényekből és olyan evőeszközökkel, melyeket katarrhusos bajban levő ember használt megelőzőleg. Mert hiszen a langyos víz, melyben lemosásuk, a fertőző parazitákat nem szereli le az evőeszközökről. Ha jól megmosnák szappannal, vagy meghatározott ideig lúgba tennék, az már csak segítene valamit a tisztaság érdekében; de ilyesminek célszerűségét a háztartások mai vezetői még nem látják be.

Mivel minden katarrhus kivétel nélkül fertőzés következménye, rájuk nézve ugyanazok az elvek érvényesek, mint bármely más ragadós betegségre. A mi a pestis, a kolera, a typhus, a himlő, stb.-re nézve áll, ugyanaz áll a katarrhusokra nézve is. Tudjuk, hogy az imént

omlított ragadós betegségeket ma már sikerrel lehet korlátozni, úgy, hogy kellő gondossággal végrehajtott eljárás mellett elvesztik rémes természetüket. Igen nevezetes ide vágó példa volt a tavaly leküzdött foltozós láz (kütegas typhus) is. Világos tehát, hogy a katarrhusok baktériumaival szemben éppen olyan sikerrel lehetne a küzdelmet folytatni, mint akármelyik járvánnyal szemben.

Bizonyos, hogy aztán a katarrhusok, influenzák éppen olyan ritkák lennének, mint ma a legjobban szervezett városokban a typhus. Hiszen ma csak azért olyan általánosak, mert absolute semmit sem tesznek ellenük, így legalább télen, 100 ember közül vagy 50 beleesik egyikbe vagy másikba.

Azok a szigetek, melyek a legutóbbi időkig kívül estek a világforgalom útjain, betegségektől, járványoktól jórészt mentek maradtak. Ez az oka annak, hogy lakóik közt annyi a százévesnél idősebb ember. Minél nagyobb és élénkebb a távolsági forgalom, annál nagyobb mértékben hordják a különféle betegségszármazékokat is.

Mert az élénk forgalom nemcsak áldás, hanem átok is lehet. Ámde a természettudomány ma már megadja lebetőségét annak, hogy a forgalomnak csak jótéteményeit fogadjuk el, csapásait ellenben verjük vissza.

A téli időszakban aránylag tiszta, bakteriummentes levegőben való mozgást nagyon előmozdítja a korcsolyázó és szánkázó sport. Mindamellett csak nagyon is bizonytalan kisegítők ezek, már t. i. a mi szeszélyes ógbajlatunk alatt. A most lefolyt télen persze volt a hegyi lejtőkön hó és a korcsolyázó tereken jég majdnem november eleje óta. Emlékezzünk azonban vissza korábbi évekre, mikor alig volt egy-két havas hét, sőt fagyok is csak gyengén. És hol vannak azok, kik korcsolyáznak és szánkáznak, olyankor, mikor ezt a sportot nem űzhetik? Bizony többnyire szobákban, látogatásban vagy — a mi még rosszabb — kávéházakban.

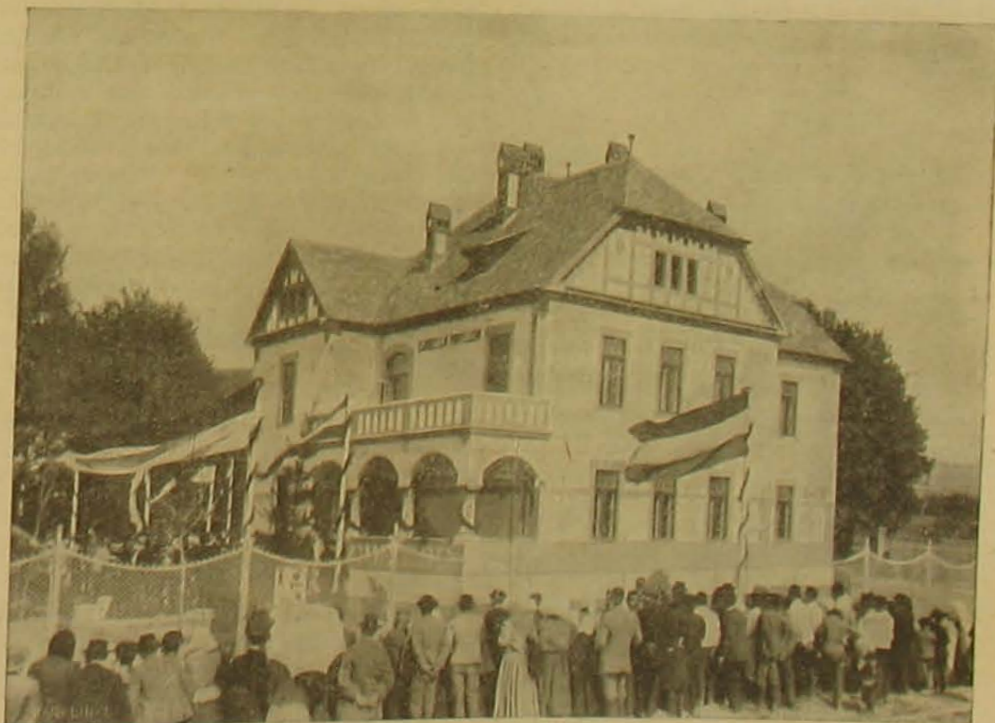
Mivel az elfajulás ellen úgy lehet legjobban küzdeni, ha lehetőleg sokat vagyunk tiszta levegőben és minél kevesebbet zárt helyen, természetesen elsőrangú tényező a nyaralás is. Mert hiszen a nyár az az évszak, melyben tényleg egész nap künn lehet a napon és szabad levegőn az, a kinek foglalkozása ezt megengedi. A gyermekkor veti meg alapját a szervezet egészséges vagy gyenge minőségének; tehát azon kellene lenni, hogy legalább az asszonyok és gyermekek, a meddig az iskoláztatás ideje be nem áll, ne városokban éljenek. Egy házacska valahol künn a szabadban, pláne egy-két bold föld közepén, óriási áldás. A ki otthon taníthatja gyermekeit az elemi ismeretekre, jól teszi, ha elemi iskolába nem is járattja őket, vagy legfőlegb a negyedik osztályba. A megelőző osztályokat végezzék el otthon — már t. i. a falusi vagy pusztai házban.

De azoknak, a kik nyaralni mennek falukba, bizony nagyon ajánlom az óvatosságot. Sok falu egészségtelen, még a nagyvárosnál is, főleg rossz ivóvíze miatt és azért, mert malariás a vidéke. Azután meg az ósdi paraszt-házakon apró, kis ablakok vannak; a városi féltől kibérelt szoba sötét és észak felé néz, levegője nedves és dohos. A mit a nyaraló nappal a szabadban nyer, azt elveszíti éjjel az egészségtelen lakásban. Hogy az egészségtelen lakásvizonyokat a falusi nép jobban kibírja, onnan van, mivel egész nap künn dolgozik, nyáron pedig künn is alszik a szobán kívül.

Annak a lakásnak, melyben nyaralunk, szintén tágasnak, szellősnek, nagyablakúnak kell lennie, különben megesik, hogy a penészvirágábrázattal bevonuló nyaralók nyár végén csak olyan penészvirágok lesznek, mint a minők beköltözéskor voltak.

Tót lányok a főhercegi pár fogadtatásán.

A katonatiszti gyógypavillon.

A pöstyömi katonai gyógypavillon felavatása.

KÉPEINKHEZ.

A pöstyéni katonatiszti gyógypavillon felavatása.

Nyitra megyében a Vág mellett fekvő pöstyéni gyógyfürdő a buzai gyógyfürdők legnevezetesebbjei közé tartozik. 48-50° R természetes hőmérsékű vize nagy mennyiségű glaubersót, kénsavas meszet, konyhasót, szénsavas magnéziumot és hydrothiont tartalmazván, hideg (szélütött), rheumás és reszketésben szenvedő betegok régi sebek gyógyítására kitűnő hatással van; kiváló gyógyerejű iszapfürdője pedig még a vizét is felülmúlja gyógyhatásában. E fürdőben évente 28 katonatiszt és 70 legénységi (rangosztályba nem sorolt havi-díjaz) egyén részesül kedvezményben, sőt ezek közül 28 egyén ingyenes elszállásolásban, 20 egyén pedig valamennyi fürdő ingyenes használatában is részesül.

Már régóta van ez így. De az eddigi elhelyezés semmiképen sem felelt meg a katonai tisztikar tekintélyének. Frigyes főherceg és neje Izabella főhercegnőé az érdem s az ő renki kívüli érdeklődésüknek és jóakaratu hozzájárulásuknak köszönhető, hogy most már e bajon is segítve lett. Személyes adakozással, gyűjtéssel és jótékony ünnepek rendezésével nagyban hozzájárultak a díszes épület felépítéséhez szükséges összeg előteremtéséhez. Így közadakozásból sikerült egy minden tekintetben megfelelő tiszti gyógypavillont felépíteni s ezt a közelmúltban fel is avatták. Az avatási ünnepélyen Frigyes főherceg is megjelent nejjével, Izabella főhercegnővel és két leányával s az ünnepélyes felavatás után az igen czélszerűen berendezett gyógypavillont átadta rendeltetésének. A jelen számunkban közreadott képekben a felavatási ünnepély egyes részleteit és a gyógypavillont mutatják be olvasóinknak.

HIREK.

Egy őrsvezető megsebesítése. Ungváron máj. 16-án este 9 órakor Szubi András cs. és kir. 66. gyalogezredbeli gyalogos oldalfegyverével több katonai és polgári egyént megsebesített. A sérült egyének a verekedés színteréhez közel sétált Varga Venczel ungvári őrsbeli címzetes őrsvezetőt segítségül hívták, ki a sértettekkel a helyszínére sietve, a még mindig verekedő Szubi András gyalogost felzárkóltatta, hogy a verekedéssel hagyjon fel és vele a főőrsre menjen. Szubi András felzárkóltatás után az őrsvezető elől megszökött, de az őrsvezető utána futva őt az általa már előbb megsebesített Pajzák Mihály honvéd segítségével elfogta és a főőrsre kísérte. Kísérés közben az oldalfegyverétől megfosztott Szubi András gyalogos Pajzák Mihály bonvél oldalfegyverét kirántotta s azzal Varga őrsvezetőt oldalba szúrva, őt életveszélyesen megsebesítette. Varga őrsvezető megsebesítése után kardjával Szubi András gyalogos balharján súlyosan megsebesítette. Súlyos sérüléseikkel mindkettőn az ungvári cs. és kir. csapatkórházba szállították.

Ellenszegülés. A nyitrai megyei Ótúra községben máj. 19-én Kiska András ottani lakos a községi előljáróság támogatására kirendelt Kusmír Cziprián és Rákóczi

Alajos óturai őrsbeli csendőrökből állott járőrnek ellenszegült. Rákóczi Alajos csendőr az ellenszegülő Kiska András ellen szuronyt használt s azt bal czombján súlyosan megsebesítette.

Egy csendőr megtámadtatása. Deleán Mózes gyimesközéplöki őrsbeli csendőrt szolgálattűzés közben máj. 15-én Tatár János csikszentmihályi illetőségű munkás megtámadta. Deleán csendőr támadója ellen szuronyt használt s azt könnyen megsebesítette.

Egy cigány üldözése. Száva Péter rablással és többrendbeli lopással terhelt, menekülésben lévő kőbor cigányt a jászberényi őrsnek egy négy tagból álló lovas járőre nyomon követve, azt május 16-án este 6 órakor a Jánoshida és Jászsászentgyörgy közötti utvonalon utolérte. A cigány a járőrt észrevetén, az elől egy meredek töltésre menekült, a hova őt a lovas nem követthette. Négyesi Lajos címzetes őrsvezető azonban utána ugratott s mielőtt a cigány a töltésnek a túlsó oldalán eltűnhetett volna, arra mintegy husz lépésnyi távolságról forgópisztolyból egy lövést intézett és azt halálosan megsebesítette.

A sánta ördög meséi. (Könyvsorozat Budapestről. Szerkeszti Tábori Kornél.) Lesage régi híres regényéből ismerjük a sánta ördögöt, a ki ójszaka leszedi a madridi börtönök és a szalamankai diáknak megmutatja a város titkait, nyomorát, bűneit és szenvedéseit. Tábori Kornél, a ki már egész sereg feltűnést keltő kriminálszociológiai könyvet írt, elhozta most ide az élezzsemű sánta ördögöt, hogy Budapest titkait hiven megmutassa. Jó tollu és bozzáértő írók dolgozzák föl az új könyvsorozatban a legérdekesebb témákat s ezek az őszinte könyvek minden regénynél érdekesebbek. Az első kötetet Czifra nyomoruság címmel Pásztor Mihály írta, a ki nek előző művéről vezércikkbe számoltak be példátlan dicsérrel. A könyvsorozat második kötete még szenzációsabb. A címe: Bűnös nők s a szerzői: Tábori Kornél hírlapíró és Székely Vladimír rendőrfogalmazó, kiket olvasóink lapunk hasábjairól csak előnyösen ismernek. A maga nemében irodalmi remekmű az a bevezetés, a melyet Molnár Ferencz, a kitűnő író a könyv elé írt. Azt hisszük elég lesz, ha egyszerre a főbb fejezetek címzeire utalunk: Bűn és szerelem. A csibész-lány. Házitólvajok, cselédek. A lopás módjai. Üzleti, vasuti, utcai és kleptomániás tolvajok. Szélbármokok, kalandorok. A pathológia szélbármosai. Zsarolók. Jósolók és kuruzsolók. A prostituáltak. Angyalcsinálók. Véres büntettek. A szép kiállítású könyvek, a melyekhez Bór Dezső pompás címképet festett, meglepő olcsók. Mind a kettő összesen 2 K 50 fillérbe kerül postaköltséggel együtt, ajánlva. Kapthatók: Tábori Kornélnál (Budapest, VII. Wesselényi-utca 15. sz.) és a Magyar Kivitelű és Csomagszállító Rt.-nél (Mérleg-utca 11. sz.).

KÜLÖNFÉLÉK

A női kocsik. Amerikában segíteni akartak azon a bajon, hogy a közúti vasutakon járó hölgyek bármily megtelt kocsira feltolakodnak s a férfiak udvariasságára számítva, még a mindkét lábukra sánta férfiakat is felénézik a helyükről, s maguk telepednek le sokszor pár percnyi út tartamára. A segítség az lett volna, hogy a Hudson alatt elvonuló földalatti vasúton a nagy tolon-

Merkur kerékpárok

Csendőrségi alkalmazottak kerékpárból 20 kor. alkatrészekből és gumikból 20% árengedm. részesülnek. Ajánlják ingyen és bérmentés kuld

DÉRY EDE

legfinomabb gyártmány, gyönyörű kiállítás, rendkívül olcsó árak teljes jóállás mellett. Csekély havl. részlettel. — Gummik, alkatrészek rendkívül olcsó áron. — kerékpár. és varrógép nagyraktár SZEGED.

gás elkerülése végett külön kocsiakat állítottak be férfiak és nők számára. Kezdetben rokonaszennvel fogadták az újítást, később azonban változás állt be a bangulatban. A nők most ép úgy tolonganak a férfikocsikba, mint azelőtt. Egy szőke szépséget a kalauz fölshíltott, hogy menjen át a nők osztályába. — Hogy én a vén szűzek kocsiába menjek? — mondá. — Soba! Én mindig kapok helyet, akárhova ülök.

A válások hazájából. Két chicagói bíró a napokban egy nap alatt 67 válópörben hozott ítéletet. A reggeli órákban már gyülekeztek a válópör szereplői és felvonultak tanuikkal, rokonaikkal. Különböző rangú, különböző korú és nemzetiségű férfiak és nők kerültek a bírók elé, a kik valósággal boszorkánys gyorsasággal hozták meg ítéleteiket. A válópörök nagyrészt az asszonyok adták be s azzal vádolták meg férjeiket, hogy elbanyagolták a családi tüzbelyet. Természetesen óriási tartásdíjakat követeltek. A bíró majdnem minden esetben kimondotta a válást, természetesen a kellő fokra szállítva le a tartásdíj iránt való kérelmet. Néhány asszony zokogott a válás kimondása után, a legtöbb azonban sztoikus nyugalommal fogadta a bíró ítéletét. A férfiak nagy része azonban megelégedetten távozott, örültek, hogy visszanyerték az — arany szabadságot.

A gyermekek és az állatok. Az angol állatvédő társulat érdekes kérdésre tűzött ki pályadíjat, hogy az angol gyermekvilág érdeklődését felkeltse működése iránt. Az volt a kérdés, hogy »mennyiben boldog a lovak, tehenek és macskák élete s mennyiben szánivaló?» A gyermekek felelete közt sok meglepő volt. Nagy részük egyáltalán nem tartja szánandónak az állatokat, ellenkezőleg, nagyon boldogoknak s irigylésreméltóknak hiszi őket. Az egyik gyermek így felelt: »A macskák boldogok, mert enni adnak nekik, a mit mi nem mindig kapunk.» Egy másik: »A macskáknak nem kell fésüldödniök s mégis szépek s rendesen tiszták.» Egy kis gyerek a lovak életét irigyelte meg, mert »nem kell feladatot csinálniok s nem szidják le őket, hogy miért szaggatják a nadrágot és cipőt. Nem kell félniök, hogy későn mennek iskolába s nem kapnak nádpálczát, ha nevetlenek.» Más felelet: »A lovaknak nem kell ruházatról gondoskodniok, mert ha egyet elviseltek, másik nő helyette.» Egy tizenegy éves neblő ezt felelte: »A lovak boldogok, mert együtt játszatnak a mezőn. Olyan játékok játszanak, a mit lovasdinak neveznek, de néha meg is vadulnak. Viszont sajnálni is lehet őket, mert nincs érzékük a zenéhez s nem mondhatják tanítójuknak, hogy nem fognak dolgozni többet, ha ütök őket.» Egy tíz éves kis filozóf ezt írta: »Nem hiszem, hogy a tehenek eléggé meg tudnák becsülni a boldogságukat. A tehenek mindig lustáknak látszanak. Nincs egyéb dolguk, mint csavarogni, élelmet keresni, enni, inni és kóródzeni. Azt hiszem, ez elég boldogság egy tehennek.»

A szeszivás reformálása. Washington állam iszákosai ezentúl nagyon válogatott társaságba lesznek. Egy új törvény fogsággal bünteti azokat a vendéglősöket, kik aittas vagy rendetlenkedő, vagy már büntetett embereket eresztenek be a helyiségbe». Ez a törvény azt is megtiltja a vendéglősöknek és kocsmárosoknak, hogy nőket beereszsenek oda, a hol isznak. A derék családapa tehát teljes biztonságban eszeselhet a kocsmában, a nélkül, hogy félnie kellene attól, hogy feleségo egyszerre csak megjelenik s bazaparancsolja.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség névtelen levelekre nem válaszol, kérésiratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes olyesetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva, nyilvánosan meg nem adható. Kérjük emélfogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek. Szolgálatlalt kapcsolatos kérdésekre csak az esethen válaszolunk, ha a kérdés általános és fontosabb jelentőségű szolgálati ügyet érint, akkor is a felvetett és a tárgy lényegének megfelelően szövegezett kérdés előrebocsátásával, hogy az adott válasz mindenki által megérthető legyen s így a felesleges kérdezőzködéseknek eleje vétessek. Épp ily módon adjuk meg az általános műveltséget előmozdító válaszokat is.

A. Örsvezető. Levelének tartalmát sehogysen vagyunk képesek teljesen megérteni. Minden helységnev mint tulajdonnév nagy kezdőbetűvel irandó, akár el lesz választva, akár nem. Pl. »Torontálvásárhely». Ha azonban a helységnev jelző gyanánt használtatik, akkor az — hacsak bekezdés gyanánt nem szolgál — kis kezdőbetűvel iratik: például »A torontálvásárhelyi utca». Ha ez a magyarázat nem felel meg levele intencióinak, akkor írja meg érthetően, hogy tulajdonképen mit akar tudni? Ideál. Ugy tudjuk, alig lesz valami belőle.

B. J. »Illó tisztelttel» értesítjük, hogy kérdéseire már nem egyszer adtunk nagyon kimerítő válaast. Olvassa el lapunk mult évi 30. számában R-nek, 31. számunkban »Ütmesteri kinevezés» alatt adott válaszukat, de főleg a 43. és folytatólagos számunkban dr. Végh Kálmán miniszteri fogalmazó tollából megjelent szakcikket, abból mindazt, a mit kérdezett, de annál is jóval többet megtudhat.

K. Ernőhályfálva. Nyomozásnak csak a sértett, illetve kárvallott egyének nyilatkozata alapján van helye. Grün nevével viaszndtek, anélkül azonban, hogy abból — a szállítási költségeken kívül — bárkinek is anyagi kára keletkezett volna. Tettes mindenesetre feljelentendő.

K. M. 1. Ha a megszakítás önhibáján kívül keletkezett: igen. 2. Feltétlenül be lesz számítva. 3. 20 évig 600, 20—25 évig 800 korona.

K. L. örv. Az eset nem olyan komplikált, mint gondolják. A gazdálkodás amágy is már rendezve lesz, mi pedig gazdálkodási ügyekben saját, — de nem mérvadó — nézetünkkel nem vághatunk eléje az ily ügyek elbírálására egyedül hivatott szárnyparancsnoki döntésnek. Az esetet be kell jelenteni és hivatalos eljárás útján tisztázni.

K. B. Az ügy rendezését a szárnyparancsnokaágtól kell kérelmezni.

15. Lapunk mult évi 31. számában »Ütmesteri kinevezés» alatt megtalálja kérdéseire a választ. Ha még elolvassa lapunk mult évi 43. és a folytatólagos számokban közölt szakcikket »Az altisztek állami alkalmazásáról», akkor az egész eljárással és az összes teendőkkal tisztában lesz.

! Több rendbeli kérdésre válaszuk a következő: Alig hiszszük, hogy az állítólag szolgálatlalteljesítés következtében kapott szervi szívboja okmányokkal és szakaszorú orvosi vélemények alapján beigazolható legyen, mert ez nagyon nehéz, de kizárva nincs. Ha tényleg és kétséget kizárólag beigazoltnék az, hogy ezen betegségét csakugyan a szolgálat teljesítése következtében szerozte, akkor a kedvezőbb ellátásban való részesítése valószínű. Előléptetése — jóllehet az igényt megszorozta, — aligha következhetik be, mert a helyek be vannak töltve. Igényjogosultsági igazolványra igényo van; kérheti a felülvizsgálat alkalmával és meg is lapún, ha a feltételeknek megfelel. Nyugdíj megváltása tárgyában olvassa el lapunk mult évi 39. számában Hein György szvth. által közöltöket. A beküldött egykoronás bélyeget a zsebkönyvalap javára boszolgáltattuk.

HIVATALOS RÉSZ.

Őrsfelállítás.

A m. kir. III. sz. csendőrkerület egri szárnyának területén fekvő Parádfürdőben 1909 május 16-ával egy 2 főből álló őrs állítottott fel.

Különítmények felállítás.

A m. kir. IV. számú csendőrkerület eperjesi és ungvári szárnyának területén fekvő Bártfa, illetve Szobráncz fürdőben 1909 május 15-én egy-egy 2-2 főből álló különítmény állítottott fel.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület zalaegerszegi szárnyának területén fekvő Héviz fürdőben 1909 május 15-én egy 2 főből álló különítmény állítottott fel.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület nagyváradai szárnyának területén fekvő Szent László fürdőben 1909 május hó 15-én egy 2 főből álló különítmény állítottott fel.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározások.

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1909. évi május hó 11-én Budapesten kelt legfelsőbb elhatározásával:

Matkóvits Lajos alezredesnek, a székesfehérvári VI. számú csendőrkerület parancsnokhelyettesének, hasonló minőségben a *debreczeni VIII. számú csendőrkerülethez*, továbbá:

Borónkay Ákos őrnagynak, a kolozsvári I. számú csendőrkerület másodtörzstisztjének, hasonló minőségben a *pozsonyi V. számú csendőrkerülethez* és

Kiss László őrnagynak, a pozsonyi V. számú csendőrkerület másodtörzstisztjének, hasonló minőségben a *budapesti III. számú csendőrkerülethez* való áthelyezését legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott.

Okiratilag megdicsértetett:

A m. kir. honvédelmi miniszter úr által:

Herold Gyula, m. kir. IV. számú csendőrkerületbeli főhadnagy, késmárki szakaszparancsnok, szakaszparancsnoki minőségben, de különösen a csendőrségi szakirodalom terén kifejtett kiválóan buzgó és sikeres működésért.

A magyar korona országaiboz tartozó csendőrség felügyelője által:

Mántó József, m. kir. VI. számú csendőrkerületbeli főhadnagy, a kaposvári 2. szakasz parancsnoka, szakasz-

parancsnoki minőségben 10 éven át a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes működéséért, valamint alárendeltjeinek helyes nevelése és vezetéséért.

Áthelyeztettek:

1909 május 1-ével:

Pfeiffer Károly, a VIII. számú csendőrkerületnél a másodtörzstiszti teendőkkel ideiglenesen megbízott százados ezen teendőkkel való végleges megbízás mellett az I. számú csendőrkerülethez Kolozsvárra;

felsőásguthi *Körtvélyessy* Árpád, VII. számú csendőrkerületbeli százados, csikszeredai szárnyparancsnok, másodtörzstiszti teendőkkel való ideiglenes megbízás mellett, a VI. számú csendőrkerületbe: Székesfehérvárra;

Reschner György, I. számú csendőrkerületbeli százados, nagyenyedi szárnyparancsnok, hasonló minőségben a VII. számú csendőrkerületbe: Csikszeredára;

Czibere István, I. számú csendőrkerületbeli százados, pótzárnyparancsnok, szárnyparancsnoki minőségben ugyanazon csendőrkerületben: Nagyenyedre;

Gömöry László, IV. számú csendőrkerületbeli százados, ungvári szárnyparancsnok, pótzárnyparancsnoki minőségben az I. számú csendőrkerületbe: Kolozsvárra;

Némethy Ferenc, VI. számú csendőrkerületbeli százados, szombathelyi szárnyparancsnok, hasonló minőségben a IV. számú csendőrkerületbe: Ungvárra;

Dombay Sándor, IV. számú csendőrkerületbeli százados, beregszászi szárnyparancsnok, hasonló minőségben a VI. számú csendőrkerületbe: Szombathelyre;

Török Kálmán, VIII. számú csendőrkerületbeli százados, debreczeni szárnyparancsnok, hasonló minőségben a IV. számú csendőrkerületbe: Beregszászra;

Sigmond Lázár, VI. számú csendőrkerületbeli százados, székesfehérvári szárnyparancsnok, hasonló minőségben a VIII. számú csendőrkerületbe: Debreczenbe;

Buday-Unger Gyula, VI. számú csendőrkerületbeli százados, pótzárnyparancsnok, szárnyparancsnoki minőségben a II. számú csendőrkerületbe: Lugosra;

Ill Lajos, II. számú csendőrkerületbeli százados, lugosi szárnyparancsnok, pótzárnyparancsnoki minőségben a VI. számú csendőrkerületbe: Székesfehérvárra;

Hegegyás Gyula, VI. számú csendőrkerületbeli százados, soproni szakaszparancsnok, ugyanazon csendőrkerületben szárnyparancsnoki minőségben: Székesfehérvárra;

Márialaky Imre, I. számú csendőrkerületbeli főhadnagy, a dési 1. szakasz parancsnoka, szakaszparancsnoki minőségben a VI. számú csendőrkerületbe: Sopronba;

Szmazenka Ervin, III. számú csendőrkerületbeli főhadnagy, egri szakaszparancsnok, az I. számú csendőrkerületbe Déssre, mint 1. szakaszparancsnok;

Demel Károly, IV. számú csendőrkerületbeli had-

nagy, rozonyói szakaszparancsnok, hasonló minőségben a III. számú csendőrkerületbe: Egerbe;

Szoboda Rezső, VI. számú csendőrkerületbeli főhadnagy-segédtsízt, a segédtsízi teendők alól való felmentés mellett, szakaszparancsnoki minőségben a IV. számú csendőrkerületbe: Rozonyóra;

Nálpatak Ágoston, VIII. számú csendőrkerületbeli főhadnagy, az aradi 2. szakasz parancsnoka, segédtsízi minőségben a VI. számú csendőrkerület törzséhez: Székesfehérvárra;

kossuthi és udvardi *Kossuth* Kálmán, III. számú csendőrkerületbeli hadnagy, a VIII. számú csendőrkerületbe: Aradra, mint 2. szakaszparancsnok;

Tomory Endre, IV. számú csendőrkerületbeli főhadnagy, a sátoralj helyi 2. szakasz parancsnoka, hasonló minőségben ugyanazon csendőrkerületben: Homonnára;

Garabb Gyula, IV. számú csendőrkerületbeli hadnagy, homonnai szakaszparancsnok, ugyanazon csendőrkerületben: Sátoralj helyre, mint 2. szakaszparancsnok;

Pongrácz Aladár, VI. számú csendőrkerületbeli hadnagy, tamási-i szakaszparancsnok, hasonló minőségben a VIII. számú csendőrkerületbe: Nagybányára;

Kunos Béla, VIII. számú csendőrkerületbeli hadnagy, nagybányai szakaszparancsnok, hasonló minőségben a VI. számú csendőrkerületbe: Tamásiba;

Bejcsy Béla, V. számú csendőrkerületbeli hadnagy, szakaszparancsnoki minőségben, a VI. számú csendőrkerületbe: Magyaróvárra;

Kosztka Ágoston, VI. számú csendőrkerületbeli hadnagy, magyaróvári szakaszparancsnok, hasonló minőségben az V. számú csendőrkerületbe: Nyitrára, mint 2. szakaszparancsnok;

Müller Béla, VII. számú csendőrkerületbeli zászlós, a gyergyószentmiklósi szakasz ideiglenes parancsnoka, ezen parancsnokság vezetése alóli egysidejű felmentése mellett, a III. számú csendőrkerületbe;

Hódossy Károly, VI. számú csendőrkerületbeli hadnagy, szakaszparancsnoki minőségben a VII. számú csendőrkerületbe: Gyergyószentmiklósrára;

Szánthó István, I. számú csendőrkerületbeli hadnagy, balázsfalvi szakaszparancsnok, hasonló minőségben a III. számú csendőrkerületbe: Gyöngyösre;

Oláh Ferencz, III. számú csendőrkerületbeli hadnagy, gyöngyösi szakaszparancsnok, hasonló minőségben az I. számú csendőrkerületbe: Balázsfalvára;

Siba Lajos, VI. számú csendőrkerületbeli százados-ezámvivő, a ezámvivőség vezetője, hasonló minőségben a III. számú csendőrkerület törzséhez: Budapestre;

Binder Frigyes főhadnagy-számvivő, a budapesti csendőrségi felszerelési anyagraktár átvévi tisztje, számvivőségi vezetői minőségben a VI. számú csendőrkerület törzséhez: Székesfehérvárra;

Tasi Dániel, III. számú csendőrkerületbeli százados-ezámvivő a számvivőség vezetője, átvévi tiszt minőségben a budapesti felszerelési anyagraktárhoz.

Kinevezettek:

1909. évi május hó 1-ével:

Csendőrfőhadnagyok:

Nagy István őrmester (1. rangszám) az V.
Csiki József (2.) a IV.,
Gáboxi Benjámin (3.) a VIII. és
Szigeti József (4.) a VII. sz.

csendőrkerület állományában.

Homonnai Gáspár, *csendőr címzetes őrmesterré*, Cloós János, Engel Mihály, Gerendi Ferencz, Ambrus Imre, Bába Imre, Greku Vidor, Kovács János II., Bláze Ábrám, Galicza Mihály, Dávid József II., Boér János, Tamás József, Vámos István, Kárász Gyula, Varga Mihály I., Máthé Albert, Torma Vilmos, Major Gyula I., Dezső Imre, Simon József, Bara Gábor, Karalyos Gyula, Nagy István I., Kiss Mihály I., Bárdi Sándor, Ferencz Tamás, Argyelán György, Németh Sándor, Kapás Mátyás, Szabadján István, Herczeg Imre, Tóth István II., Tóth Sándor I., Faragó András, Dénes József és Bärtha József II., *címzetes őrsvezetők*; továbbá az 5 évi csendőrségi szolgálat betöltése után: Tápai István és Tok Pál csendőrök, *csendőr címzetes őrsvezetők*.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában, a letett altiszti vizsga eredményéhez képest. 1909. május 15-ével, a következő altiszti tanoncok:

Herman József, Schreiber Mór, Hettlinger József, Déra Sándor, Bálint János, Kövi Pál, Székely Sándor, Balázsovits József, Szőke Lajos, Bogár Ferencz, Tólos József, Horváth Sándor, Herman Gyula, Henger István, Komáromi Mihály, Cziráki Vendel, Bartos Sándor, Baranyai János II., Cziráki István, Bognár János III., Varga Ferencz III., Demetrovics István, Takács Ernő, Szabó István I., Németh Gábor I., Tóth János II., Szabó Gábor, Biró Sándor, Marton Vincze, Törő János, Papp Ferencz, Döbrösi István, Virág István és Szélesi Miklós, *címzetes őrsvezetők*; végül, az 5 évi csendőrségi szolgálat betöltése után: Szanati József II. és Major Kálmán csendőrök, *csendőr címzetes őrsvezetők*.

Katonai szolgálati jel.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában: a legénységi I. osztályu katonai szolgálati jellel ellátott: Diósi Vazul járásőrmester, 1909. április 13-án.

A legénységi II. osztályu katonai szolgálati jellel ellátottak: Vas Lajos cz. őrmester, 1901. április 13-án, Kumi József cz. őrmester, 1909. április 10-én, Möricz Ferencz cz. őrmester és Matuszka Antal őrmester 1909. április 12-én és Hanning János cz. őrmester, 1909. évi április 15-én.

Házasságra léptek:

A m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományában:

Vincze János cz. őrm. Esze Borbálával, 1909. márcz. 11-én, Tarpán.

Pálfi János csendőr, *Bodor Mária*val, 1909 máj. 18-án, Osgyánban.

A m. kir. V. sz. csendőrkerület állományában:
Kankovszky István csendőr, *Zeljenka Teréz*zel, 1906 okt. 23-án, Turzófalván.

Mátyás Sándor cz. őrevezető, *Szigeti Eszter*rel, 1906 máj. 1-én, Padragon.

Végh Miklós csendőr, *Czagány Gizella*val, 1905 febr. 26-án, Komáromban.

Petrovsky József czimz. őrsv. *Mokos Mária*val, 1908 okt. 3-án, Nagyszombatban.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Berkes István cz. őrevezető, *Tóbiás Mária*val, 1909 ápr. 15-én, Sárosdon.

Tóth György II. csendőr, *Fodor Mária*val, 1907 okt. 27-én, Ölbön.

Pandur Ferencz csendőr, *Korcz Erzsébet*tel, 1908 febr. 1-én, Baroson.

Molnár György I. cz. őrm., *Házler Rozália*val, 1909 ápr. 27-én, Hajmáskéren.

A m. kir. VII. sz. csendőrkerület állományában:
Istrate Demeter cz. őrsv. *Urszuly Borbála*val, 1909 ápr. 12-én, Kozmáson.

A m. kir. VIII. sz. csendőrkerület állományában:
Nagy Ferencz czimz. őrmester, *Schneider Erzsébet*tel, 1909 ápr. 3-án, Nagyváradon.

Varga József őrsv. *Juhász Ida*val, 1909 márcz. 25-én, Csapon.

PALYAZATOK.

Egy irtóki állás a magyarlóposi kir. járásbírósnál. Fize-tés 1400 korona. Lakpénz 400 korona. Magyar nyelv szóban és írásban és a román nyelv ismerete. Hat hónapi próbaszolgálat. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a dési kir. törvényszék elnökéhez 1909 június hó 16-ig.

Egy irtóki állás a szobránczi királyi járásbírósnál. Fize-tés 1400 korona. Lakpénz 320 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Hat havi próbaszolgálat. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a beregszászi kir. törvényszék elnökéhez 1909. évi június 17-ig.

Egy irtóki állás az ujvidéki kir. törvényszéknél. Fize-tés 1000 korona és pótlék. Lakpénz 500 korona, esetleg természetbeni la-

ká. Magyar nyelv szóban és írásban, gépírásban való jártasság, német és szerb nyelv ismerete. Négy középiskolai osztály. Te-lekkönyvi vizsga. Kérvények az ujvidéki törvényszék elnökéhez 1909 június 19-ig.

Egy irtóki állás a budapesti kir. törvényszéknél. Fize-tés 1400 korona. Lakpénz 800 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a budapesti kir. törvényszék elnökéhez 1909 június 9-ig.

Egy irtóki állás a magyarlóposi kir. járásbírósnál. Fize-tés 1400 korona. Lakpénz 400 korona. Magyar nyelv szóban és írásban, oláh nyelv ismerete. Hat hónapi próbaszolgálat igazo-lása. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a dési kir. törvényszék elnökéhez 1909 jún. 16-ig.

Szolgai állások a budapesti, kassai, kolozsvári, nagyváradi, pécsi, pozsonyi, soproni, temesvári és zágrábi posta- és távirda-igazgatóságoknál. Fize-tés Budapesten 800, a többi állomáshelyen 700 kor. Törvényeserű lakpénz. Természetbeni ruházat és évi 20 korona lábbeli-átalány. Próbaszolgálat. Kérvények az illető posta-igazgatóságoknál 1909 jun. 10-ig.

Egy hivatalozolgai állás a balassagyarmati kir. törvényszék-nél. Fize-tés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 280 korona, esetleg természetbeni lakás. Ruhailletmény 100 korona, esetleg termé-szetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a balassagyarmati kir. törvényszék elnökéhez 1909. évi június hó 13-ig.

Egy hivatalozolgai állás a temesrékási m. kir. adóhivatalnál. Fize-tés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 200 kor. Ruhailletmény 100 kor. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a temes-vári m. kir. pénzügyigazgatóságához 1909 június 20-ig.

H rom irodaségdtiszti állás a kereskedelemügyi m. kir. mi-niszteriumban. Fize-tés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 800 kor. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kér-vények a keresk. m. kir. miniszterium elnöki osztályához 1909 május 31-ig.

Egy hivatalozolgai állás az élelci kir. járásbírósnál. Fize-tés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 160 korona. Ruhailletmény 100 kor. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a nagy-váradi kir. törvényszék elnökéhez 1909 június 11-ig.

Egy irtóki állás a hajdusobozslói kir. járásbírósnál. Fi-zetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 320 kor. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. [Kérvények a debreczeni kir. törvényszék elnökéhez 1909 június 11-ig.

Egy hivatalozolgai állás a tiszalöki m. kir. adóhivatalnál. Fize-tés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 160 korona. Ruhailletmény 60 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a nyir-egyházi magyar királyi pénzügyigazgatóságához 1909. évi jun. hó 15-ig.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =

VI., Liszt Ferencz-tér 9.

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. — csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

... Könyvek, levélpapuk, imakönyvek és írószerek dus választékban. ...

Örskörlet leírás nyomtatvány kapható raktárunkon az előírt minta szerinti nagyságban darabonként 4 fillér árban. ...